

דפייגור

יוםג', ד באייר תש"ף, ערב יום העצמאות, 28.4.2020, גיליון מס' 4984

עולה
בשביל

ישיבה מיום 5.4.2020

1. עדכון תוכנית משק (רבעון שני)

מוזמן: **אופיר צירלין**.

הצוות הכלכלי ערך עדכון של הרבעון השני בתוכנית המשק. הנחות יסוד - ניצול ימי חופש של חברי יגור או יציאה לחל"ת, לא יירדו עלויות מענפים.

חיסכון גדול בחינוך. השקעות שנעצרו - תקציב פנוי נוסף. רווחים מתאגידים - כרגע לא משפיע. חשיפה (נוק אפשרי) של עד 1 מיליון ש"ח.

מקורות

פגיעה ביחס לתוכנית - 1 מיליון ש"ח (700,000 ש"ח נדל"ן, 300,000 ש"ח שכר דירקטורים).

מס איזון - בעיקר בגלל הפגיעה בעובדי החוץ (כ-150 אלף ש"ח).

שימושים

בחינוך - חיסכון של כ-400 אלף ש"ח.

בריכה - חיסכון 100 אלף ש"ח (דחיית פתיחה).

בניין - חיסכון 100 אלף ש"ח.

השלמה לתק"ה - עלות כ-130 אלף ש"ח.

קרן בט"ל (ביטוח לאומי) - עלות 330 אלף ש"ח.

סה"כ (שימושים) - 160 אלף ש"ח חיסכון (שמרני מאוד).

סך הכול (כולל): עד סוף מאי כ-300 אלף ש"ח גרעון.

עד סוף יוני כ-900 אלף ש"ח גרעון.

נועם הוסיף, כי לדעתו התוכנית לא שמרנית, וצריך לבחון כל שבוע את ההתפתחויות, על מנת לוודא שהפער לא גדל מעבר לתכנון. עדיין קיימת חובה של כלל המנהלים בכל המגזרים להקפיד על צמצום הוצאות לא דחופות.

2. עדכון תשלומי חינוך - הגיל הרך והחינוך החברתי

בחודש מרץ ניתנה הנחה של 50% בתשלומים החודשיים של ההורים בגיל הרך ובחינוך החברתי.

בחודש אפריל - יש עלויות קבועות למערכת הנובעות משמירת קשר עם ההורים והילדים וכן תקורות שונות. נערך עדכון לתחשיב התשלום החודשי.

התשלום לילד: הגיל הרך - 75 ש"ח לחודש.

אי-וי - 11 ש"ח לחודש אחרי סבסוד יגור.

זי-יב' - 15 ש"ח לחודש.

המזכירות אישרה את התשלומים לאפריל.

לגבי שכי"ל לבתי הספר ותשלומי הסעות לביה"ס - ממתניים לתשובת המועצה, נכון לרגע זה אין שינוי בגבייה.

3. מענק ביטוח לאומי

המדינה הבטיחה מענק לחודש אפריל בסך של 500 ש"ח (לילדים, לנכים ולגמלאים).

המענקים יהיו פטורים ממס איזון לכלל החברים.

4. בדיקת ביטוח בריאות של יגור (מנורה)

נועם מסר עדכון על תהליך הבדיקה החיצוני שנעשה לפוליסת הביטוח של חברי יגור, בהמשך לפגישה עם דורון סי"ט.

פנינו למומחית בתחום הביטוחים, חני שפייס, שתבדוק את

הפוליסה. ממצאי הבדיקה: אין סיכון כספי ליגור, אין בעיה אתית עם הפוליסה, זוהי פוליסה רגילה לגמרי, אין סיכון לחשיפות של הקיבוץ. אין בעיה לסיים יחסים עם חברת הביטוח, כשרוצים. לדבריה, הפרמיה יקרה, אך זולה ביחס לשאר החברות וההצעות שהועברו לקיבוץ.

הפוליסה לא נחותה ביחס לביטוח חקלאי (למעט קרן של מקרים לפנים משורת הדין שיש במשקי הקיבוצים).

5. פנסיות בחל"ת - אפריל

מוזמן: **רמי זלינגר** (יו"ר ועדת פנסיה).

היום יגור מחייבת חברים בתקציב על הפרשה לפנסיה נמוכה ממה שיגור קבעה. נשאלת השאלה, כיצד לנהוג בהשלמות לפנסיה וההפקדות בתקופת החל"ת.

עובדי חוץ - באחריות כל עובד חוץ מול המעסיק שלו. יש לחדד את אובדן הרצף לאחר 5 חודשים.

חברים בחל"ת - דמי החל"ת ייחשבו כשכר ברוטו, ללא חיוב בתקציב של ההפרש לפי פנסית המטרה של יגור.

זימים חיצוניים - הפקדה של יגור 50 ש"ח לחודש ע"ח הזימ (חיוב בתקציב), כדי לשמור על הרצף בקופה. לא יהיה חיוב בתקציב על ההפרש להפקדות לפנסיות. יופרש רק חלק העובד.

6. תמיכה ביזמים פנימיים

המזכירות תיצמד להחלטות המדינה בתחום, ותפצה בהתאם לקריטריונים שפורסמו. היישום - החל מתלוש מרץ.

בנוגע ליזמים חיצוניים - ממתניים להחלטות המדינה.

ישיבה מיום 12.4.2020

1. קצבאות ביטוח לאומי ביום השינוי

בעקבות פנייתה של אורלי מורן התקיים דיון חוזר בהחלטת המזכירות לאחר מיפוי הנתונים של מקבלי קצבאות הזיקנה ביום 1.1.2018. סה"כ מדובר בחמש חברות שמצבן מוטב ושמונה חברות שמצבן מורע. לנוכח זה שהחלטה תקפה רק למספר זה של חברות וחברים התקיים דיון נוסף.

נראה מיותר להביא לאסיפה לדיון, במיוחד כשהחלטה כבר לא רלוונטית להיום, היות ולא יהיו יותר חברים בגיל 67 ביום השינוי.

התקיים דיון - סוכם לתת את הקיצבה של ביטוח לאומי במלואה לחמש החברות שהיו מתחת לגיל 67 ביום השינוי ולא לפגוע במי שקיבל קיצבה נמוכה יותר.

מהתוספות ייגבה מס איזון כנדרש. הזיכוי מ-1.1.18.

2. תודה

המזכירות מודה לעודד עוז ולצוות המטבח על תפעול ושירות ברמה גבוהה מאוד בתקופה הזו בכלל וסביב פסח בפרט. יישר כוח.

3. בקשה לחופש מיוחד

גדי שניידר, סטודנט שנה שנייה במכללת תל-חי, מבקש לצאת לחופש מיוחד לתקופת הלימודים.

הבקשה מאושרת מ-1.3.2020. למשך שנה אחת.

איל שריג

שירותים:

- מעכשיו אפשר להירשם לאפליקציית השר"פ בעלות של 10 ש"ח בחודש לבית אב, בין אם זה אדם יחיד ובין אם זה שני בני הזוג וילדים מגיל 16 ומעלה. האפליקציה מתחברת מיד למוקד השר"פ, מכל מקום בארץ. האפליקציה יודעת לפתוח רמקול בטלפון ולאתר את מיקומכם ברגע שהיא נפתחת. היא טובה למבוגרים ולצעירים כאחד, לטיולים, ולכל מקרה חירום שחס וחלילה ניתקל בו. למי שמעוניין, ההרשמה דרך איל שריג, או להשאיר הודעה בבריאות.
- במקרה שבית המרקחת סגור, ניתן לקבל מרשם דרך השר"פ ולקבל את התרופות ברשת סופר-פארם. התהליך והתעריף קצת שונים, אך מאפשר לקבל תרופות מהר, 24/7 בכל הארץ.
- חברים שיופנו על ידי השר"פ למרפאות לילה יזוכו לאחר השתתפות עצמית של 30 שקלים דרך יגור. כלומר, אם ביקור עלה 90 שקלים, החבר יקבל 60 שקלים החזר.
- השר"פ משתף פעולה עם "איחוד ההצלה", דבר שעוזר להגשת עזרה ראשונה בשעת הצורך.

בריאות לכולנו.

אט אט אננו עוברים ל"שגרת קורונה". אננו מבינים יותר את הכללים, והצלחנו עד היום לשמור על קהילה מתפקדת ובריאה. אננו ממשיכים לאפשר תמיכה פנימית וחיזונית בנושאי בריאות, נפש וכלכלה, כפי שמצויין בהמשך והוזכר בהודעות צח"י.

נשמח להיות כתובת ומשען עבור כל אחת ואחד. זו תקופה לא קלה לכולנו, וזו לא בושה לשאול, להתייעץ ולהיעזר. מי שמרגיש כי היה רוצה לדבר עם מי משהו מיגור, נורית זיידל מרכזת את הפניות ותתאים בקשה לשם. מעבר לכך, ניתן להשאיר טלפון אצל רותם, העובדת הסוציאלית: במייל rotemv@zvulun.co.il או בטלפון 04-8478115/6 - מזכירות מחלקת רווחה. ניתן גם להשאיר אצל מי מאיתנו הודעה לרותם, והיא תחזור אל מי שפנה.

מעבר לכך, הספקנו השבוע לתרום דם. הפעם בשיטה שונה, ואנו שמחים לראות את ההיענות של 100 אנשים. תודה לשרליה טנא, לקרן טנא ולהגר אכטל שהכינו וטרחו, כמו כן תודה לתורמים.

לאחרונה הרחבנו את השירות עם השר"פ לעוד מספר

צוות צח"י (צוות חירום יישובי) - התכנס מיד עם תחילת המשבר בתחילת מרץ. הצוות מובל ע"י בועז וכולל נציגים של כל הגופים הפעילים בקהילה: בריאות, רווחה, ביטחון, עסקים, מש"א, חינוך, תרבות, צריכה ושירותים, רווחת הוותיק. הצוות מתכנס לפחות שלוש פעמים בשבוע במזכירות או בזום, ונותן מענה לשלל ההיבטים בתחומים השונים. כל בעל תפקיד מעלה את ההיבטים הקשורים לתפקידו וההחלטות מתקבלות תוך כדי התייעצות וחוות דעת של המשתתפים. זו גם אחת מקבוצות הוואטסאפ היותר פעילות בכל שעות היום, ודרכה עוברות הודעות העדכון הציבוריות להערות ולהגהה. לאחר כל עדכון הנחיות המועבר ע"י המדינה, הצוות בוחן את המשמעויות היגוריות ומגבש את הנחיות המועברות לציבור.

שיחה עם מידין שחר רוחלה סגל

דם והסוף, כמה מפתיע, מעט אופטימי, עם תקווה לעתיד טוב יותר. המבקרים עיקמו את האף. שורדי השואה לא חשבו שהסרט ייצג את החוויה שלהם. אבל עלי הוא השפיע ונחרת בזיכרונו. ולא רק עלי. על פי מחקרים, שלמרות הדימויים השטחיים, הסרט הניע תהליכים תרבותיים עמוקים בארצות הברית. בגרמניה, עלילת הסרט טלטלה את תודעתם של בני הדור השני. אני חושבת שעבודתי בבית לוחמי הגיטאות והחוויה הפרטית שלי מהסרט הובילו אותי לבחור בנושא "הטרילוגיה" מהפרספקטיבה הארכיונאית והתיעודית וכמובן בגלל הקשר לבית לוחמי הגיטאות. רציתי לחשוף את המוזיאון ואת תרומתו לעיצוב זיכרון השואה בארץ.

שלושת הסרטים של הטרילוגיה נתנו קול לניצולים ולסיפור שלהם. עוד היא מוסיפה: תוך כדי איסוף החומרים להרצאה שלי גיליתי את שמו של **בני שילה** ואת הקשר ליגור. הייתי מופתעת. זכרתי שבני היה נספח התרבות בשגרירות ישראל באנגליה, אבל על השתתפותו בהפקת "הים האחרון" לא ידעתי. סיפרתי על כך במשפחתי, והסתבר לי שכולם מכירים את הסיפור, אבל לא ידעו פרטים. מיד פניתי לנטע בארכיון והיא הוציאה לי כל מה שכתוב על הפרויקט ועל תרומתו של בני שילה להפקתו.

קצת היסטוריה: בשנת 1972 הזמין יצחק צוקרמן, "אנטק", את חיים גורי ליצור סרט על שואת יהודי אירופה עבור המוזיאון. העבודה על הסרט הובילה ליצירת הטרילוגיה ונמשכה עד שנת 1985. הטרילוגיה כוללת, כידוע, שלושה חלקים: "המכה ה-81", "פני המרד" ו"הים האחרון".

אומרת מידין: מה שמשך את ליבי יותר מהכול היה משפט של חיים גורי, שאמר שהוא לא רוצה להפיק סרט בסגנון הוליוודי. ואכן כל שלושת הסרטים ערוכים מקטעים דוקומנטריים, שצולמו ונאספו במקומות שונים.

בני שילה צורף לצוות המפיקים לאחר פרישתו של חבר מקיבוץ החותרים. עבודת ההפקה הייתה ממש תפורה עליו, והוא ממש נשאב לעבודה. ביומני יגור הוא כתב ותיאר את

נפגשתי עם מידין שחר בעקבות ההוצאה לאור של הספר "רצח עם בפריים טיים: השואה בטלוויזיה" (New Academic Press), שהוא אסופה של הרצאות מכנס באותו שם שהתקיים במכון שמעון ויזנטל בווינה, בשנת 2013. "הכנס, שאני השתתפתי בו כמרצה, ציין 25 שנה להקרנת סדרה בארבעה חלקים בשם "שואה" (Holocaust) בהפקה הוליוודית בשנות ה-70. הכנס בדק איך הסיפור

הבדיוני של משפחה יהודית-גרמנית שינה את ייצוג השואה במדיות השונות. לספר תרמתי פרק הנושא את שם ההרצאה שלי: "פרויקט הטרילוגיה של בית לוחמי הגיטאות: בניית הנרטיב הישראלי". הפרק עוסק בדרך המיוחדת בה סרטי הטרילוגיה מתמקדים בייצוג השואה בעזרת חומר ארכיוני ועדויות של ניצולי השואה."

מידין עובדת בבית לוחמי הגיטאות משנת 2000. בעבודתה היא מדריכה קבוצות, מפתחת תוכניות ותחקירנית. בלימודיה לתואר שני בחרה להתמקד בנושא השואה במדיה.

למה בחרת את הנושא הזה?

בארה"ב התוודעתי לראשונה לשואה דרך אותו סרט, שהיה נושא הכנס, הסרט ההוליוודי "שואה" (Holocaust), שיצא לאקרנים בשנת 1978. העלילה בסרט מספרת את קורותיה של משפחת וייס בגרמניה. יש בו את כל האלמנטים שהוליווד אוהבת: אהבה, מלחמת גבורה של הנצורים ומוות הירואי של משפחות וילדים. הגוים והרוע של הנאצים מוזכרים לאורך כל הסרט, אבל בלי פרטים קשים לעיכול. אין שם רעב ואין הרבה

הראשונים במדינת ישראל נושא השואה כמעט ולא היה נוכח בסרטים.

נורית גרץ, פרופ' אמריטה לספרות וקולנוע באוניברסיטה הפתוחה, כותבת בספרה "מקהלה אחרת" על השינוי שחל בארץ באמצעי המדיה השונים, שייצגו בהתחלה את הזיכרון הקולקטיבי, ולאט לאט נפתחו גם להקשיב לקול היחיד, הניצול הבודד. לדבריה, אחד המקומות בו נפתח צוהר כזה הוא "הים האחרון": הים האחרון בנוי על פס-קול המורכב מקולות הניצולים, בלא קריינים ומתמונות המבוססות על חומר ארכיוני מצולם. קולות הניצולים נמסרים כמשפטים מרוסקים וקטועים, כל משפט מפי דובר אחר. לעיתים, הם תומכים זה בזה, לעיתים, הם סותרים זה את זה או את התמונה שעל הבד. ובדרך כלל יוצרים תחושה של כאוס ובלבול. כאילו אין אפשרות לארגן את ההוויות המתוארות לכדי סיפור אחדותי, שלם. לדוגמה: הסרט נפתח בשמחת הניצחון של בעלות הברית. המונים מריעים ברחובות ומרש חגיגי מלווה אותם. אך העדויות שוברות לחלוטין את השמחה. "חשבתי שאני צריכה להיות שמחה", נשמע קול אישה, "הרגשתי דמעות, אבל ידעתי שאני צריכה לשמוח. התחלתי לבכות כל הזמן ולהגיד בשביל מה נשארתי?" וקול אחר אומר: "חירות, חירות, מה עלי לעשות עם החירות הזאת? אני יורק עליה."

כולם מחפשים דרכים להסביר באופן מוחשי את גודל הטרגדיה ואת השלכותיה על העם היהודי. "נער הייתי וגם זקנתי ואת גודל הטרגדיה של השואה אינני יכול להסביר. לא לעצמי ולא לכם," אמר לנו פעם נחמן רבינוביץ ז"ל. ואכן מאוד קשה להסביר את ליקוי המאורות שהתרחש בעת השואה. הרצון להפנים את לקחי הטרגדיה הזו ולזכור לא רק ביום השואה, מלווה את כל העוסקים במלאכה כבר שנים, והם כנראה ימשיכו עוד שנים רבות. כי פני החברה לפני הדור משתנים כל הזמן.

היום, במציאות של הקורונה, המדיה תופסת מקום חשוב ביותר וכמעט בלעדי בכל מה שקשור לזיכרון השואה ועיצובו. הראיון (עכשיו רק בטלפון ובוואטסאפ) פתאום משקף את מה שמדין כותבת בפרק שלה. "במחקר שעשיתי על הטריטוריה ועל ייצוג השואה במדיה, גיליתי שהדרך בה אנו בוחרים לנצל את המדיה משקפת את התקופה ואת החברה. במשך כל תקופת הבידוד צוות המדריכים בהובלת המנכ"ל, יגאל כהן, הפך מוסד ותיק ימים הבולט בסביבה הפיזית, למוזיאון וירטואלי הנגיש לציבור רחב יותר בכל הארץ, בעיצומו של חול המועד ובימים בהם התרגלנו לקבל המוני מבקרים בבית לוחמי הגיטאות. את המבקרים הרבים החליפה פעילות עשירה ומגוונת במרחבים הווירטואליים שבנינו בשבועות האחרונים. לצד הנכחה מרשימה של סיפורים ופוסטים רבים מהארכיון וממחלקת החינוך, נבנו פעילויות חינוך נוספות ומפגשים וירטואליים עם מאות תלמידים, חיילים ומבוגרים מרחבי הארץ. השיא היה בעצרת הנעילה הווירטואלית ששודרה בטלוויזיה ובאינטרנט עם תרגום סימולטני באנגלית, שלקחתי בו חלק. לאן ההתנסות הזאת תוביל אותנו? עדיין לא ברור, אבל אני מאמינה שבעזרת טכנולוגיות המדיה נוכל להתקרב להרבה יותר אנשים ולקרב לבבות רבים לנושא השואה והנצחתה."

מסעותיו בין ערי בירה באירופה וניסיונותיו להגיע למקורות של חומרים: ארכיונים, מוזיאונים, קטעי סרטים ועדויות מיומני קולנוע של חברות כמו פוקס, מ.ג.מ., מוביטון ואחרים. "לסיכום," הוא כותב, "הייתה זו שליחות מעניינת מאוד מבחינת החומר בו עסקתי והשלכותיו החברתיות-הפוליטיות הכרוכות בפעולה מעין זו. ללא ספק," הוא מוסיף, "ייציאתו של אדם, אשר לא נפגע אישית בשואה, בשליחות כזאת אל אירופה, תורמת לו ממד נוסף."

בעקבות השיחה עם מידן, פנינו לאסתרקה שילה והיא הפנתה אותנו **ליואל בן הרוש**. הטלפון הבא היה ליואל, שהופתע מעצם השאלה, כי הוא מעולם לא סיפר על כך לחברי יגור. מטבע הדברים השיחה איתו נעשתה בהתאם לכללי הסגר... במרחק שני מטר אחד מהשניה... ובעזרת גדי רביב. יואל הצטרף לצוות ועזר בעיקר בהפצת הסרטים. במסגרת קשריו בצרפת והיכרותו האישית עם אנשי קולנוע וטלוויזיה הוא הצליח לפתוח לפני צוות ההפקה דלתות בתחום התקשורת, שעזרו מאוד בהפצת הסרט לאחר עריכתו.

הסיפור הבא יכול להמחיש זאת טוב יותר מכל ההסברים. יואל: "חיים גורי רצה להגיע לטלוויזיה בפריים טיים. אני בחוצפה ישראלית, ביקשתי ממפיקה של תוכנית מאוד פופלרית בצרפת להקרין קטעים מהסרט באותה תוכנית. הכרתי אותה עוד לפני עלייתי ארצה. אבל מלבד הסכמתה נזקקתי להסכמתו של זיאן דרוקר, שבבעלותו היו אמצעי התקשורת. את זיאן דרוקר הכרתי עוד בהיותי סטודנט בפריז ועסקתי בהפקת סרטי אנימציה. והוא אכן נתן את הסכמתו והקטעים שודרו, כפי שביקש חיים גורי."

הסרט יצא לאקרנים בשנות השמונים. בפרימיירה שנערכה בנוכחות הנשיא, יצחק נבון ז"ל, שרה גם הקולית של יגור. על כך מספר בני: "הקלטנו מספר שירים שהושרו ע"י המעפילים עצמם ואלה שינשאו את עמם עלי שכם, ומסתבר שרבים מצעירי הקולית לא הכירו חלק ניכר מהשירים. דבר זה מחזק את התחושה כי בני ישראל יודעים יותר על יציאת מצרים מאשר יציאת אירופה, בגדד ומרוקו בשנים שלאחר המלחמה. זאת היא אולי אחת ממטרותיו הראשונות של הסרט: לספר ביציאת אירופה לבניו של אותו דור, אשר הלך במדבר. בתקופה בה 'נהרגים' ישראלים על כרטיס ירוק לארה"ב."

הדברים, שנכתבו לפני למעלה משלושים שנה, עדיין מאוד אקטואליים. זיכרון השואה חי וקיים, מעמיד שאלות ומחפש תשובות במפעלי הנצחה השונים בארץ ובעולם. שותפים לזה מדריכים, מחנכים, מורים, משרד החינוך, חוקרים, פסיכולוגים, אנשי רוח, אומנים, בימאים ומוסדות הנצחה כמו יד ושם ובית לוחמי הגיטאות.

"הזיכרון הקולקטיבי של השואה שימש כסות שהעלימה מתחתיה את הזיכרון הפרטי" (אניטה שפירא)
לאחר סיום מלחמת העולם השנייה, היישוב היה שקוע במלחמת העצמאות. הפליטים המעפילים באו ארצה ורבים מהם רצו "לשכוח" את השואה. הם רצו לפתוח דף חדש בחייהם. השואה בשבילם הייתה עדיין פצע פתוח ומדמם. הסיפור האישי לא נשמע. הוא ביעבעע מתוך סיוטי לילה, מתוך השתיקה, מתוך אגירת מזון ולילות ללא שינה. בשני העשורים

**בני ובנות כיתת "קשת" רשמו את חוויותיהם מהמסע לפולין
בחוברת שהוכנה לקראת יום הזיכרון לשואה על ידי החינוך החברתי ביגור**

"נסעתי בלי הרבה ציפיות, כי לא ידעתי עד כמה אמיתי זה ירגיש. ידעתי שיכול להיות שזה לא יגע בי, ובאמת היו חלקים ומקומות, שהיה לי קשה לדמיין שהזוועות האלו שבאמת קרו שם, אבל היו מקומות שנגעו בי, ואני אף פעם לא אשכח אותם." (אור זיידל, של מיטל ותומר)

"אני חושבת שרק לאחר בירקנאו הבנתי את סדר הגודל של השואה, רק כשדרכתי במחנות הבנתי. הבנתי למה נותנים ליום השואה כל כך הרבה משמעות בבית ספר, בקיבוץ ובכלל במדינה שלנו." (יהלי איילון של עינב שגיב ורן איילון)

"הדברים שקרו פה היו במקום רגיל, כביכול. אבל הם לא היו רגילים. ובמבט מהיום לא נראה לי הגיוני שמשוהו כזה קרה פה, באחד המקומות הכי יפים שראיתי בחיי." (בנימין רביב של סבינה וגדי)

"כשאנחנו מדברים על השואה, אנחנו מדברים על מיליונים שניספו, אך אלה לא סתם מיליונים, אלה מיליוני אנשים שניספו ולכל אחד מהם יש שם וסיפור. במסע לפולין אנחנו עוברים ממחנה השמדה בו נרצחו מיליוני יהודים לבור מוות בו טמונים אלף וחמש מאות ילדים ולרגע שוכחים שכל אחד מאלה הוא אדם. אנחנו צריכים להזכיר לעצמנו שכל אדם כזה הוא עולם ומלואו." (ערן שולנר של עמוס ומיכל)

"הכול מתגמד כשצועדים ביער לופחובה, כל רעשי הרקע נעלמים לכמה רגעים, והראש מנסה להבין, שהרי היער הוא אחד היערות היפים ביותר, יער אשר נראה כאילו נלקח מאיזה סרט של דיסני. מסוג המקומות שבמצאיאות אחרת היה מתאים בדיוק לפיקניק עם אנשים שאוהבים. אז איך דווקא שם, בבוקר אחד, נרצחה עיירה שלמה, נמחקה, חתמו לאנשים את מסע חייהם, קטעו את החלומות." (גפן חיון של איתן ושושן)

"זה הניצחון שלו (של סבא שלי, משה קמר, שבגיל 4.5 נשאר לבד בעולם ורק אחותו, בת ה-12, שומרת עליו) ושל כולנו, וחובתנו כבני נוער לנצור את זיכרון האירוע הקשה והאכזרי בתולדותנו, אבל יחד עם זה לקבל השראה מהרוח של אנשים כמו סבי ואחותו, שבזכות תושייה הצליחו לנצח את הרוע ויצרו חיים חדשים מלאי תקווה ואופטימיות בארץ ישראל." (רומי שמואלוב של נעמה וגלעד)

אורנה זוארץ על הפרויקט: לקראת יום הזיכרון לשואה התלבטנו לגבי האופן בו אנחנו בוחרים לציין את היום הזה בחינוך החברתי. הנושא כבד ומורכב, ועדיין אנחנו רואים חשיבות גדולה בהתייחסות אליו.

הקשר בימים אלה מתבצע דרך המדיה האינטרנטית. הנערים לא ממש משתפים איתנו פעולה, ואנחנו רואים מעט מאוד מהם במפגשי זום בעלי תוכן מורכב. בחרנו לאסוף רשמים ותובנות של נערים מכיתה י"ב בהתייחס למסע אותו עברו בשנה שעברה. החוברת הופצה לנערים ולהוריהם בקבוצות הקשר, ובמקביל ניתן נר נשמה לכל משפחה.

בעיקבות חג הפסח וימי הזיכרון אבישי שורש

ומי יזכור? ובמה משמרים זיכרון? במה משמרים בכלל בעולם משמרים במלח ובסוכר, בחום גבוה ובהקפאה עמוקה באטימה מוחלטת, בייבוש ובחניטה אבל שימור הזיכרון הטוב ביותר הוא לשמרו בתוך השיכחה שאף זכירה אחת לא תוכל לעולם לחדור לתוכה ולהפריע את מנוחת הנצח של הזיכרון (יהודה עמיחי "ומי יזכור את הזוכרים")

על רקע החשש של הניצולים המעטים החיים בנינו ובניהם ובני בניהם מאובדן זכרון השואה, השאלה העולה היא כיצד אירוע כיציאת מצרים, כאשר אין לו עדות אנושית ומעט מאוד, אם בכלל, עדויות פיזיות ללא אמצעי תקשורת ושימור מסמכים ועדויות, כפי שאנו רואים היום, נשמר לאורך אלפי שנים ומצא מסורת משמרת הגורמת שמידי שנה באותו יום אנו מזכירים את יציאת מצרים?

כפי שאנו רואים, הנטייה העיקרית לשימור הזיכרון של ארועי השואה מתרכזת לזיכרון האישי (לכל איש יש שם) או הקבוצתי (זכרונות מעירת ההולדת). לדעתי, זהו זיכרון קצר מועד, אשר יעלם זמן קצר יחסית לאחר תום חייהם של הזוכרים ובניהם או אולי דור או שניים לאחר העלמו של אחרון הניצולים.

לעומתו, חיזוק הזיכרון כאירוע לאומי של העם היהודי והבנתו במרחב ההיסטורי, ישתמר ויזכר בצורה עמוקה וחזקה יותר.

הדבר לא יעשה מעצמו. חובת הדורות לשמרו מדור לדור היא בבחינת "והגדת לבנך" ו"בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאוד מוצל ממחנות ההשמדה". דרכים כגון אלו ודומיהן ישמרו זיכרון זה לדורות ויהפכו אירוע זה כמכונן בתולדות העם היהודי בדומה לשימור זיכרון יציאת מצרים.

בימים האחרונים ציינו, כמידי שנה, את יום הזיכרון לשואה ולגבורה, אחד הארועים המכוננים בתולדות העם היהודי.

הבעיה העולה מעבר להזכרת האירוע, ומוצאת ביטוי בדברי רבים, היא כי למרות מאות אלפי העדויות והדוקומנטים, השאלה הגדולה של רבים, ובעיקר מעט הניצולים אשר חיים בנינו היום, היא כיצד לשמר הזיכרון אשר חס וחלילה, אובדנו הוא אובדן פרק בחיינו, דברים שהזכיר נשיאנו במהלך יום השואה.

נכון, הזיכרון מן האירוע הזה (70-80 שנה), הוא בבחינת "בוסר" בהשוואה לארועים קודמים מבחינת הזמן שחלף מאז האירוע. החששות מפני אובן הזיכרון ויכולת שימורו נובעים, כנראה, מן העובדה שלא הגענו לגיבוש הדברים והזיקוק שלהם - למרות החומרים הרבים שיש לנו בכתובים ובמצולמים עד רמת הקרבן או הניצול הבודד.

כשבועיים לפני יום הזיכרון חגגנו את חג החירות והסבנו לסדר פסח (בצורה שונה השנה ממה שהכרנו) והיינו משיחים ביציאת מצרים, אירוע אשר התרחש לדעת ההיסטוריונים כ-3500 שנה קודם לשואת יהדות אירופה. שני ארועים השונים במהותם, אך הביאו לאותה תוצאה והיא קוממיות העם היהודי בארצו.

טקס הזיכרון בערב יום השואה יעל ס"ט רשף

לאורך שנים הטקסים ביגור הם סביב סיפורים הקשורים לחברים ביגור. הסיפורים האישיים נארגים בתוך קהילת יגור ומרחיבים את הידע ורגש האחוה, אותו אנו חשים כלפי חברים מתוכנו. השנה, היה אתגר לקיים טקסים, השומרים על אותנטיות, ומאפשרים מפגש קהילתי בלתי אמצעי בימים של ריחוק. יכולנו לאתגר הזה, גם אם נתקלנו בבעיות טכניות ובאילווצים שונים. אני רוצה להודות מעומק הלב **למשפחת ברקן, רווה ורובינוביץ** ובמיוחד **ליפעת ברקן**, אשר שבה ופגשה את סיפורה המרגש של **חווקה** והביאה אותו לנו ברגישות ובטעם. **ליונתן גרעין** אשר סיפר את זיכרונו מתקופת ילדותו, וחשף את סיפור יהודי צרפת בשואה. **לעופרה צוק** ומשפחתה, אשר צרפו אותנו למסע שורשים מרגש ונוגע ללב. תודות ענקיות:

לנעמי שמשי, אשר כתמיד נותנת רוח גבית עוזרת ותומכת.
למיכל מלכין ולגלית חגי על מצגת "לכל איש יש שם" ולמיכל מלכין על עיצוב הפואייה.
לזמרים: **ענת עוגן, מיכל שמיר, משה מחלב, ולאשרי** אשר על העיבודים מרחוק.
לקריניות ולקרינים: **ורד הלפמן, רוני יובל ואמיר אלעד**.
לאנשי ההגברה וההקרנה: **יותם ברקן וסער גרעין. לינון ורדי ולינון מלכין** על הצילום והעריכה, הן של הטקס והן של חלק מהעדויות.

ולעינב רוזיאן, שעזרה בכל בקשה וצורך. ואם שכחנו מישהו, איתו הסליחה.
ולסיוכום: ימי קורונה מלמדים אותנו שוב את חשיבותה של קהילתיות והעצמת היחד הקיבוצי. טקסים משותפים נותנים את הדבק הנדרש לקהילתיות זאת. כולי תקווה שהקורונה תעלם במהרה, אך מה שנוצר בינינו לא ייגמר לעולם.

דברי פתיחה

טקס יום השואה מצוין השנה בצל מגיפת הקורונה, שעה שכל אחד ואחת ספונים בביתם, מי בבדידות ומי עם משפחתו הגרעינית. השנה, אין ביכולתנו להיפגש יחדיו כקהילה, להדליק נר זיכרון לכל הנספים במלחמה הארורה ההיא, ולשמוע בצוותא את סיפוריהם של הניצולים והניצולות, שעמד להם ולהן הכוח לשרוד ולהינצל מהתופת. יחד עם כך, כוחה של המדיה מאפשר לנו להתאחד סביב שלושה סיפורים, כאשר כל סיפור מאיר באור שונה את תקופת המלחמה, את כוחה של המשפחה הגרעינית באותה תקופה ואת כוחות הנפש של הניצולים, אשר הגיעו לישראל וליגור, העמיקו שורש, והקימו משפחה חדשה. נדבר גם על ימי השחרור, אשר יחד עם השמחה הביאו עימם חרדה לעתיד, אך במבט של 75 שנים, אפשר להיווכח, שכוחם של החיים חזק מכל השמד ומגיפה, ורוח האדם - רוח עז.

מתוך עדותה של חווקה רובינוביץ

"אני ילידת לודג', למדתי בלודג' בתיכון והייתי ב"החלוץ דרור", ושמה נשלחתי לסמינר, ומיד אחרי הסמינר יצאתי להכשרה. המלחמה פרצה. למחרת היום היה גיוס כללי וכמובן בקושי כבר הגענו הביתה ללודג'. המלחמה גורמת לאנשים להיות אמיצים, כאן יש שני קווים: או חיים או מוות, והמוות לא משחק לנו כל כך. פה את רואה מה קורה, מי כבר הלך מי כבר מושמד, ההורים אינם, את החברים לקחו ואין כסף ואין כלום, ומלחמה והפצצות והרג. זה עושה את הבן אדם קשה ואמיץ, ולא חשוב לו החיים שלו. ככה אני הרגשתי.

היה לי מקרה שאני עד היום לא אשכח. בתוך הבונקר עמדנו צפופים כולם, ומאחורי עמדו שתי אחיות, שבאו אלינו מהמפלגה להסתתר איתנו. את ההורים שלהן לקחו כבר והן היו עימנו וביקשו מחסה כמו כולנו. בבונקר לא היה מקום לשבת, חושך מצריים, עומדים איש ליד איש כמו דגים מלוחים בקופסה, והיא עומדת מעלי, אחת האחיות, והיא דופקת לי על הכתף, ואני מרגישה את זה כל החיים, "חווקה את תשארי בחיים, את תבואי לתל אביב, את תסעי לישראל, בתל אביב תחפשי את האח שלי (ששלח את הילד שלו לסבתא לנופש לפולניה) ותגידי לו שהילד איננו." אמרתי להם: "מה אתן מדברות? אנחנו כולנו בבונקר אחד, אם נמות נמות כולנו." היא אמרה: "לא, לא, את תשארי בחיים!" כאילו ציוו עלי את החיים. הגרמנים חיפשו ולא מצאו אותנו.

הבריחה מהגטו: זה היה באוגוסט, לבוש לא היה לי, כלום לא היה לי, מערימה שמיינתי לקחתי ג'קט, עם שני כיסים, וכפכפים על הרגלים, ואמרתי "מה שיהיה יהיה, בין כה וכה, לא נשאר לי אף אחד, גם אם יירו, אני אלך ולא ארוץ." וככה הלכתי ישר איפה שראיתי פרצה, לא הייתי צריכה להתכופף, יצאתי והייתי בחוץ. שקט. אף אחד לא ירה.

מתוך עדותו של יונתן גרעין

נולדתי ב-9.10.1940, בעיר בשם מו, 25 ק"מ מפריז, בשם ז'אן גרינפלד. אבי היה רופא שדיבר גרמנית היטב. לאחר פלישת הגרמנים לצרפת, התגוררו בביתנו שני קצינים גרמנים. בעקבות טיפול רפואי של אבי באחד הקצינים, הזהיר הקצין את אבי והמליץ לו להתרחק מהאיזור ואף להודיע זאת ליהודים נוספים. ואומנם מספר ימים מאוחר יותר, התרחש איסוף גדול מאוד של יהודים. אבי נסע באותו לילה לפריז והמשפחה, אימי, אחותי הגדולה ואני נסענו מספר ימים אחריו, והשתכנו אצל סבתא, עד לסידור הניירות המזויפים, אשר יאפשרו לנו לעבור את הגבול הדמיוני בין צרפת הכבושה לצרפת החופשית. כשהגענו למוסק הוסתרנו במתבן באחד המשקים, ואחר כך עברנו ממשק למשק, כאשר נוצר מצב מסוכן. בבקרים היה מותר לצאת ולהסתובב, אך בעיית האוכל היתה גדולה מאוד. עד היום טעם תפוח אדמה מבושל מזכיר לי את אותם תפוחי אדמה, שבושלו לחזירים, אותם הייתי אוכל. נוסף על הרעב סבלנו מכינים. תקופת המסתור השפיעה עלי מאוד ואיחרתי בדיבור. בסוף 1942 הגרמנים כבשו את האיזור הזה ועברנו שוב ממשק למשק, מתוך חשש להלשנה. בשנת 1943 נולדה אחותי הקטנה ואבי הצטרף לפרטיזנים, שהצטרפו בשנת 1944 לצבא הצרפתי.

לאחר המלחמה, בתקופת הנעורים שלי, הצטרפתי לתנועת הנוער. הבנו, שאין לנו מה להישאר בצרפת, ובשנת 1957 התחברנו לגרעין "מעוז". עלינו לישראל, לקיבוץ גברעם, והתגייסנו לצה"ל. לאחר השחרור הצטרפנו לקיבוץ אייל, שם הייתי שותף לוועדת חברים ולוועדת תרבות וכן עבדתי בדיר הצאן. באותה תקופה יגור עזרה לקיבוץ אייל, כך פגשתי את

מיכל וב-1961 התחתנו. הניצחון שלי הוא חמשת ילדי, הנכדים והננינים, משפחה רחבה וענפה.

מתוך עדותו של יהודה שטרנפלד, אביה של עופרה צוק

יהודה נולד בלודג' בפולין. בתעודת זהות שלו כתוב שנולד בשנת 1927, אך לדבריו, גילו צעיר יותר, וזאת עקב הצורך להוסיף לו שנים, על מנת שיוכל לקבל כרטיס לאוכל. מתוך דבריו:
"כבר עם המעבר לגטו בלודג', נעלמו שני אחי, נותרנו אני, הוריי ושתי אחיותיי. בגטו הוכנסתי לכפר הילדים, שם הייתי 'אחראי על הכיתה', כלומר היה עלי לחלק לחם ומרק לילדים. בשלב מסוים, בהיותי בן 13, אבי נפטר ואני נשארתי עם אמי ואחיותיי. קיבלתי את מקום העבודה של אבא והתחלתי בתפקיד הירץ, זה העובר ממקום למקום ומחלק תפוחי אדמה בין תושבי הגטו, אשר היה בידם תלושי מזון. בסביבות חודש ספטמבר 1942, בשעה שאני ואחותי חילקנו תפוחי אדמה, התרחש עוצר בגטו ולא היה באפשרותנו לחזור לביתנו. כאשר העוצר הסתיים שבנו לבניין בו התגוררנו וגילינו שכולו ריק. אמי ואחותי נלקחו באקציה, אשר התרחשה באותה עת. מספטמבר 42 ועד ספטמבר 44 אני ואחותי היינו לבדנו בגטו. בספטמבר 1944 חוסל הגטו בלודג' ונלקחנו ברכבת לאושוויץ. הגענו לפנות בוקר. בתוך ההמולה הגדולה נעלמה אחותי, ובבירקנאו נפרדתי ממנה. באושוויץ הייתי שלושה שבועות ומשם נלקחתי למחנות עבודה. זכור לי מקרה שהתרחש בתחילת ינואר: בחוץ קור אימים, הגרמנים השיכורים חוגגים את תחילת השנה, וקאפו אחד מגיע אלי ומצליף בי בשוט, זאת מכיוון שהעזתי לחמם את ראשי בכמה סמרטוטים. לא נשברתי גם לאחר 25 מכות על עור חשוף, אך אחד הגרמנים הפסיק את המכות ואף נתן לי חצי לחם וחתיכת נקניק."
לאחר המלחמה, עלה יהודה לישראל ובנה משפחה רחבה חמה ואוהבת.

בצילומים לטקס הזיכרון לשואה באנדרטה השתתפו: **שנטל זעירא**, שקראה את "כל מקרה", והקדישה אותו לדודה שנדור ("פיציו"), האח הצעיר של אביה, המונצח באנדרטה. כשהגרמנים נכנסו להונגריה נלקח סנדור, שהיה בשנות השלושים לחייו, לעבודות כפייה ולא חזר. **נוקי נויפלד** סיפר על סבא רבא יהודה. **שמוליק, ציונה וגל ריזמן** הדליקו נר זיכרון לקרובי משפחתם שנרצחו. הוקרן סרט על הוריו של שמוליק, יהודית ויחזקאל ריזמן ז"ל ועל משפחותיהם, שהכינו **שני רם** - דו סוטו (Du Sautoy), אחייניתו של שמוליק, בתה של יוכבד ריזמן ז"ל, אחותו של שמוליק ובצלאל רם ז"ל, המתגוררת בלונדון, ששלחה אותו במיוחד לטקס. עוד השתתפו בטקס: **רוחלה חרמוני ונועה** שהדליקו נר זיכרון לזכר משפחת פונדיק, **נוי לוי** ששרה והדליקה נר זיכרון לזכר משפחתה, **וגדי רביב** שהדליק אף הוא נר זיכרון למשפחתו ואמר "קדיש" לזכרם כל הקורבנות, שלא היה מי שיגיד אחריהם "קדיש".

סרטון משפחות לבנבאום-ריזמן

יהודית לבנבאום ויחזקאל ריזמן הכירו לפני המלחמה. שניהם נישאו, הביאו ילדים, איבדו את משפחותיהם, ונפגשו שוב אחרי המלחמה.

יהודית לבנבאום (אמא של שמוליק ויוכי ריזמן) גדלה בעיירה פרצה (Parczew, Parchev) במזרח פולין ליד לובלין. ליהודית היו שני אחים: יעקב (לימים יעקב אלוני) ואברהם, ושלוש אחיות. מבין השישה רק יהודית, אברהם ויעקב שרדו. כשהגיעו הגרמנים ברחו יהודית, אברהם ואשתו תמה ואמה של תמה - פייגה, ליערות והסתתרו שם. מאחור נשארו ההורים יהושע שעסק במסחר בסרטנים והאם, יוכבד, שהיתה עקרת בית. אחרי שנתיים של מסתור ביערות נתפסה יהודית על ידי הגרמנים, הגיעה לאושוויץ ונמלטה משם שוב ליערות. ביערות שרדה תקופה ארוכה על צמחים ושורשים וכמעט מתה.

להוריו של יחזקאל ריזמן קראו מרים ושמואל. הם גרו בוורשה וגידלו גם הם שישה ילדים. יחזקאל נשא את זיסל וגידל שני ילדים יצחק (14) וחנה (8). הגרמנים רצחו את אשתו וילדיו, הוא ניצל בזכות גיוסו לצבא הרוסי.

בתום המלחמה פגשה יהודית את יחזקאל ריזמן במחנה עקורים בגרמניה ושם נישאו. הם עלו לארץ ב"אקסודוס ב"י הובלו לקפריסין, ושם נולדה יוכי. יוכי לא הסכימה לאכול והאח של יהודית, יעקב אלוני, שהיה ביגור, אמר "בואו, ביגור היא בטוח תאכל", וזה מה שקרה. יהודית ויחזקאל נשארו ביגור וילדו את שמוליק. יהודית עבדה בתפירה ויחזקאל במטע האגסים. הם קראו לילדיהם על שם הסב והסבתא שנרצחו, אבל לא דיברו על מה שעברו בשואה.

שני: סבתא נפטרה כשהייתי בת 12. אבל אני זוכרת אותה מוציאה מהארון דפים דקיקים של "יד ושם", עם עשרות שמות הנספים מהמשפחות שלנו. הסרט שעשיתי הוא להם לזיכרון. הוא גם מטעם אחיותיי, שלי ושירי, וילדיהם וילדני שלי, ומטעם גל של שמוליק וציונה, כל השבט הגדול הזה הוא ההמשך, הוא שלקח קדימה את המורשת, את האהבה של סבא יחזקאל, סבתא יהודית והוריהם. השם יקום דמם.

נוקי נויפלד

הרב ראובן יהודה נויפלד היה רבה של העיר נובידבור (מאזובייצקי), מחוז ורשה, מרכז פולין. היה "עילוי" בתורה מגיל צעיר. כמנהיג קהילה עסק ב"פדיון שבויים", דאג לחיילים ולאסירים יהודים. היה נערץ על ידי תושבי העיר: איש אשכולות, דרשן מופלא שגם פירסם מאות מאמרים בעיתונות, שהשפיעו רבות, במיוחד על הדור הצעיר. נויפלד הקפיד להשתמש בעברית כשפת יום יום ולא כשפת קודש, למרות התנגדותם של רבים. הוא תמך בפתיחת בית ספר עברי

"תרבות". מי שהושפע עמוקות על ידי פועלו של נויפלד בחינוך היהודי ובתחיית העברית, ואף הקים ארגון דוברי עברית בעיר הסמוכה פלונסק, היה צעיר אחד, דוד גרין (לימים בן גוריון). הרב נויפלד האמין שהגורם לפיגור הסוציאלי והחברתי של העיירות היהודיות היה השמרנות של הרבנים, שדיכאו כל רעיון חדש, והצליח למצוא דרכים רבות לשמור על דרכי האמונה ללא התנגשות עם הקידמה התוססת בעיירה. הרב תמך באגודות הספורט ואף העלים עין ממשחקי כדורגל בשבתות.

לאחר הגירוש לגטו הלך ונחלש, היה שבור בגופו, אבל איתן ברוחו, ובתוך הקשיים הגדולים ריכז סביבו את שרידי יהודי נובידבור והפיח בהם תקווה וכוח. כשהגיעה האקציה שלו, כבר לא עמד לו כוחו לצעוד לכיכר ה"אומשלגפלץ", ומקורביו הסיעו אותו בריקשה. משם נשלח למשרפות טרבלינקה.

כל מקרה / ויסלבה שימבורסקה (תרגם רפי וייכרט) (קראה שנטל)

יכול היה לקרות.

חייב היה לקרות.

קרה מוקדם יותר. מאוחר יותר.

קרוב יותר. רחוק יותר.

קרה לא לך.

נצלת, כי היית הראשון.

נצלת, כי היית אחרון.

כי לבדך, כי אנשים.

כי לשמאל, כי לימין.

כי ירד גשם. כי נפל צל.

כי היה יום שמש.

מזל שהיה שם יער.

מזל שלא היו עצים.

מזל שמסילה, וו, קורה, בלם,

מסגרת, סיבוב, מילימטר, שנייה.

מזל שקש צף על המים.

בגלל, מאחר ש, ובכל זאת, אף-על-פי-כן.

מה היה לו יד, רגל,

בצעד אחד, כחוט השערה

מצרוף המקרים.

ובכל הנד? הישר מן הרגע שעודו פעור?

ברשת היה חור אחד, ואתה דרכו?

אינני חדלה להשתאות, להאלם.

הקשב,

כמה מהר פועם בי לבך.

ביום ג', כ"ז בניסן תש"ף, 21.4.2020

הבאנו לקבורה את

זהר אסרף ז"ל

(אימה של אורלי מורן)

בית יגור אבל עם המשפחה

עצמות בימי

שיחות קטנות ליום העצמות. חברי יגור מספרים על שירותם בצבא, על קליטתם בארץ ועל יחסם למדינת ישראל: נופיה, הישגיה ואתגריה. דרך תחנותיהם בדרך ודרך מבטיהם אחורה וקדימה. אנו מגלים מחדש את תחנותינו שלנו ואת המקומות בהם פוגשים חיינו את סיפור חייה של מדינת ישראל. פגישה לאין קץ.

יעל ס"ט רשף

גיל: כמעט 62.

מחזור ביגור: מחזור ל', המחזור היחידי ביגור שהורכב משתי שכבות גיל, כי לא היו מספיק ילדים לפתוח כיתה - אני במחזור הצעיר. הרבה חבריה נשארו ביגור.

מצב משפחתי: גרושה + שני ילדים ונכד.

שירות צבאי: מפח"ט גולני.

שירות מילואים: פעמיים. בדיוק כשהתחילה מלחמת לבנון הראשונה זומנתי למילואים בפעם השלישית, ומיד קיבלתי ביטול מילואים, אז הפטור לאישה ממילואים היה או שהיא נשואה או שהיא מגיעה לגיל 24, אני הגעתי לגיל 24...

השתתפות במלחמות ישראל או באירועים ביטחוניים: אני כמוכן שלא נלחמתי, למרות שתפקידי בצבא נחשב לקרבי, כך כשהחטיבה הייתה במבצעים קרביים, העברתי את "סמכויותי" לחייל אחר. בזמן שירותי החל מבצע ליטני, הבנים נכנסו ללבנון ואותנו הבנות הורידו למחנה העורף של "גולני", בזאת מסתיימת פעילותי הקרבית...

תרומה נוספת: לפני הצבא הייתי בשנת שירות והדרכת בתנועת הנוער "מחנות העולים" - מחנה נווה מגן (רמת השרון). היה בהחלט מעניין, מלמד, מרתק ונדמה לי שאפילו כמה מהחניכים שלי "הגשימו" בקיבוצים את יעודם - כך קראו לזה אז: "הגשמה", ומהותה של תנועת הנוער היה להוביל צעירים לחיים סוציאליסטים בקיבוץ. לאחר הצבא חזרתי לעוד שנה בתנועה, הפעם במחלקת הדרכה.

מחיר ששילמת (על החיים כאן): אינני חושבת ששילמתי מחיר על החיים ביגור ועל החיים בישראל. בתפיסתי, אדם שבחר לחיות את חייו היכן שהוא יודע על מה הוא מוותר ואין לראות את זה כמחיר, אלא כבחירה, ובכל בחירה יש רווח והפסד.

רגע היסטורי שאני זוכרת היטב: ישנם כמה רגעים היסטורים אותם אני זוכרת היטב: אני זוכרת את הבחירות הפנימיות בין רבין לפרס ב-1977, היינו אז בשנת שירות - צעירים, דעתניים, פוליטיים ויצאנו להפגין מול כיכר היכל התרבות שם התקימה ועידת מפלגת העבודה. אני זוכרת את ליל המהפך, כמה בכינו. אני זוכרת את ההפגנה בירושלים בשנת 1982, שלא השתתפתי בה, אך שם נרצח אמיל גרינצוויג, פעיל שלום עכשיו. אני זוכרת פעילויות של "שלום עכשיו" בשטחים, אליהן הצטרפנו, את הפגנת "ארבע מאות אלף", אשר מילאה את רחובות תל אביב ואפילו מיגור יצאו כמה אוטובוסים, וכמובן אני זוכרת את הלילה בו נרצח יצחק רבין.

ישראל - דברים שאני בוחרת

נוף: מתבקש שאגיד "כרמל", שהוא באמת המקום היפה בעולם, אבל הירידה ממצפה רמון למכתש רמון, הוא בעיני אחד הנופים היפים בישראל. **שורה משיר:** "...הכרמל האי נראה / שהוא כולו שלי, / כולו תמצית האושר / שמחטוי, אצטרובליו, פרחיו וענניו / חקוקים בבשרי". (זלדה)

מאכל: תירס חם - הכי טוב בעולם.

מילה אהובה בעברית: ענווה.

יצירה ישראלית שהשפיעה עליך: ביתו במדבר

- מאיר שלו (ראה: ערך הנוף היפה בישראל).

רגע של ניצחון: הניצחון היחידי שריגש אותי

הוא ניצחונה של "גבת יגור" - אומנם לא הייתי

במשחק או ביגור, אבל השמחה שפרצה מתוך

יגור הדביקה גם את הרחוקים באותה העת.

מה בעיניך ההצלחה הגדולה של ישראל: יצירת

מסגרת חיים מיוחדת בכל העולם (הקיבוץ)

ועל אף שמסגרת זאת משתנה ומתאימה עצמה

למציאות - עדיין אפשר למצוא בה ערכים של

חברות, ערבות הדדית, קשר עמוק ואחריות.

שינוי: את ישראל אני מאוד אוהבת - את הטבע

שבה, את החיבורים האנושיים, את השירים

הישראלים, את האהבה לשירת היחד ועוד, אבל

הרבה מאוד דברים אני לא אוהבת בישראל

ובראש ובראשונה את היחס לשונה מאיתנו ולעצם

היותנו עם השולט על עם אחר. בעיני שורש הרע

בכל התנהגות שלנו, בכל הסתה, פלגנות, דמגוגיה

זולה, פערים חברתיים וקייטוב עדתי - צומח

זה עוד יחזור.

ברכות ואיחולים: לישראל - אולי ההנהגה החדשה תביא למשהו יפה שיצמח פתאום (האמנם?) - הלוואי - חסרה פה כל כך אותנטיות, אמת, כנות, צניעות וענווה - של כל המנהיגים ומובילי הדרך ורק שלא תהייה כאן עוד מלחמה.
וליגור - ראשית שתתחזק כלכלית, ויחד עם כך דווקא התקופה האחרונה מוכיחה את כוחה וחשיבותה של קהילה לחוסנו של אדם. לו יהי ויגור לא תוותר על נכסיה החברתיים והקהילתיים ואף תמנף אותם ביתר שאת.

מעצם היותנו כבר מעל 50 שנה מדינה הנמצאת בחבלי ארץ בהם חיים אנשים שונים ועצמאותם נשללת פעם אחר פעם.
אתגר לעתיד: של ישראל - שינוי הממשל, שינוי השיח, שינוי ההתנהגות, ובעיקר, בעיני, להגיע להסדר בר קיימא עם הפלשתינאים בכל הגזרות.
געגוע: אני אישה של געגועים - כל חיי אני מתגעגעת למשהו, למישהו - אני מאוד מאוד מתגעגעת ליגור: לשירת היחד, לתרבות, לקהילתיות, לחינוך הקיבוצי - היודע בדרכו לקשר את הילדים/ות למקום ולמהות, לתחושת השותפות... אולי

יפתח גרודמן

בן 50, מחזור מ"א.

שירות צבאי: בסדיר לוחם בסיירת הצנחנים. במילואים - לוחם בפלוגת סיור 551.

מלחמות ישראל: אני בוגר האינתיפאדה הראשונה בשטחים ומלחמת ההתשה בדרום לבנון. חוויתי הרבה "אקשן".

רגע היסטורי: רצח רבין.

נוף: אני מאוד אוהב את הנוף הדרמטי של הכרמל, ביחוד איזור ה"כתר", שבעיני אחד המקומות היפים בארץ.

שורה משיר: "עברנו את פרעה נעבור גם את זה" - של מאיר אריאל.

מאכל: מתגעגע לחומוס חם וטוב עם טבולה בצד במסעדה עם כל המשפחה.

מילה אהובה בעברית: "חבלי"ז".

יצירה ישראלית: "רומן רוסי" של מאיר שלי, והסרט "מבצע סבתא".

ניצחון: מכבי ת"א אלופת אירופה בכדורסל ב-1977. כמובן, כל פעם שטל (גרודמן) מניף את גביע המדינה בכדורמים.

מה בעיניך ההצלחה הגדולה של ישראל: ישראל היא נס, ביחוד עם הפוליטיקאים שלנו.

שינוי: הייתי מחליף אותם.

אתגר לעתיד: לחבר את הפאזל החברתי ולחבר בין החלקים בעם.

געגוע: אני מתגעגע להרגשת החופש שהייתה לי פעם, בתור ילד. למשל, כשהיינו

הולכים ברגל מיגור דרך השדות לדוג בקישון. היינו מורידים ענף מהדקל שעמד ליד המזכירות, ומכינים ממנו חכה. החופש הזה מאפיין את התקופה במדינה ואת התמימות שלא תחזור.

ברכות ואיחולים למדינה: שנשמח במה שיש, כי יש הרבה, ונזכור להתנהג כבני אדם באופן תרבותי אחד לשני, חג עצמאות שמח.

רוחלה טפר

בת 90, מחזור ד".

השתתפות בבטחון ישראל: לא

השתתפתי. ב-1948 לא גייסו את הבנות, חוץ

מאלה שהיו בפלמ"ח.

שירות בצבא: בחיל אוויר, צפנית של כתב סתר.

זיכרון מהכרזת המדינה: כולם התאספו על העיגול. היה רמקול ששידר את ההכרזה של בן גוריון. ישבנו על המדרגות. אני לא זוכרת שהתרגשנו. היינו רגילים לפאתוס של המנהיגים. היינו קצת צינים בהקשר. התפזרנו וזהו. למחרת כבר אי אפשר היה לנסוע בכביש כי התחילה האלימות. בבאלד-א-שייח' זרקו

אבנים. הייתי בכיתה י"א, המורה הגיעה דרך הקריות. העדפנו שלא תגיע. את הבנים גם אלה בי"א גייסו מיד, ומהשכבה הצעירה נשארנו רק הבנות. הייתה מחלקת פלמ"ח, שהתחילה להילחם וכל פעם שמענו על עוד אחד שנהרג. זה היה נורא.
רגע של ניצחון: כשהגיעו לכותל, אבא שלי היה אצלנו בבית, ואמרנו "לכבוד זה נרים כוסית!" בתור נערה טיילנו בירושלים ובסביבותיה, ב-1948 היתה חלוקת ירושלים, וכל המקומות החשובים האלה פתאום נחסמו והיה צריך לראות אותם רק מרחוק.

הרהור: כשאתה שומע את כל השלילי בתקשורת, פתאום אתה נזכר שאנחנו פה רק 100 שנים וכמה הרבה נוצר ומלא התפעלות.

ישראלה סלע

גיל: 97 וקצת.

הגעתי ליגור ב-1945.

שירות צבאי: פלמ"ח משנת 1942 עד 1944. הייתי סיירת. היינו מסתובבים

בעבר הירדן, אספנו מידע.

הזיכרון החזק ביותר מהפלמ"ח הוא "החברותא": הקשרים הקרובים בינינו. היה כ"ף. התגייסתי ממש בסיום לימודי התיכון. ארבעה ימים אחרי בחינת הבגרות האחרונה התייצבתי בתל יוסף. הפעילות בפלמ"ח הובילה למאסר שלי בידי הבריטים. היינו בסיוור, שלוש בנות ושני בנים, והתגלינו במקום שלא היינו אמורים להיות וברשותנו שני אקדחים, שאנחנו, החיילות, הסתרנו בבגדים. היה גם רימון יד שיענקלה ז"ל (סלע) השליך קודם, אבל מצאו אותו. יענקלה ניסה לקחת את האשמה על עצמו, כדי לשחרר אותנו, אבל אסרו גם אותנו. שנתיים הייתי במאסר בכלא נשים בבית לחם, בתנאים לא רעים בכלל, אבל זה כבר סיפור לכתבה אחרת.

דרך הפלמ"ח גיליתי את הקיבוץ. לצורך אימונים שהינו בתל יוסף ובגבעת חיים. הייתי עירונית. כל קיבוצניק היה בעיני טרומפלדור.

זיכרון מהכרזת המדינה: הייתי בתל אביב. אבי נפטר חודש לפני זה והגעתי ליום השלושים. בחוף רקדו והייתה שימחה והתרוממות רוח. הייתי חצויה בין השימחה בחוף והכאב על אבא בפנים.

את השם "ישראלה" קיבלתי לפני 97 שנים בווינה. היתה שם קהילה יהודית מפוארת, וכל מי שנולד קיבל תעודת לידה מטעם הקהילה היהודית עם השם הגרמני והשם היהודי שלו. לסבי קראו איזידור ושמו היהודי היה ישראל. אבי, שהגיע ממזרח אירופה, למד בצעירותו בישיבה וידע עברית, הפך את "איזידור" לישראלה. כנראה שהייתי ה"ישראלה" הראשונה, ואני מסירה את כובעי בפניו. בווינה נקראתי בשמי הגרמני ורק כשעליתי הפכתי ל"ישראלה" בפועל. לקח לי זמן להתרגל. זה היה קצת מוזר ולא אהבתי את השם החדש שלי, אבל תוך זמן קצת התחלתי לחבב אותו, ובעיקר הייתי מרוצה וגאה באבי, בעברית שלו ובמקורות שלו, שהביאו לעולם שם חדש - "ישראלה".

ישראל - דברים שאני בוחרת

נוף: הים! חוף תל אביב של שנת 1935, פראי, רק ים וחול. נולדתי באוסטריה ורק בישראל גיליתי את הים.

מילה אהובה בעברית: "להתראות". אבל אוהבת את השפה העברית בכלל. תחיית השפה העברית היא נס גדול בעיניי.

רגע של ניצחון: מלחמת השחרור (הייתי כבר אמא אז).

ההצלחה הגדולה של ישראל: "היש מהאינ"!

אתגר: שתהיה מדינה סבירה - דמוקרטיה שנועים לחיות בה. דווקא בתחום החברתי ההצלחה שלנו לא מלאה.

געגוע: ל"ישראל היפה", תחושת השייכות הטוטלית של האנשים לארץ ולמדינה.

ברכה: שהיחד הישראלי יהיה חיובי יותר. שיהיה נעים לחיות כאן.

נוף אהוב: הר כרמל, מדבר יהודה, ים סוף.

שורה משיר: "רק מילה טובה או שתיים לא יותר מזה".

מאכל: שניצל, פירה וסלט.

מילה אהובה בעברית: סובלנות.

יצירה ישראלית שהשפיעה עליך: סרט "הלהקה".

רגע של ניצחון ישראלי: אריק זאבי, מדליית ארד באולימפיאדת אתונה 2004.

ההצלחה הגדולה של ישראל: עליית יהודי אתיופיה.

דרוש שינוי: גיוס חובה במגזר החרדי.

אתגר לעתיד: קבלת האחר ושילוב אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה.

געגוע: לקיבוץ של פעם, לצניעות ולפשטות.

ברכות ואיחולים: מאחלת לכולנו שנדע לראות ולהעריך את היש והקיים, לבחור להתמקד בטוב, לזכות לאהוב ולהיות נאהב, לחוות אושר פנימי וים של בריאות.

עם הבעל אלמוג, "חברי הטוב ביותר בעולם כולו", והילדים: תור, מעוז, מור, דרור וסול

יעל פז-רוזיא

גיל: 44.

מחזור ביגור: לא זוכרת, אולי מ"א.

שירות צבאי: חובשת ואחראית מרפאה במר"ג (מרכז רפואי גולן).

רגע היסטורי שאני זוכרת היטב: רצח רבין.

יוחאי שלם

בן 89, מחזור ה'.

חלקי בביטחון: הייתי שנה בנח"ל ושנה בגולני, והמשכתי בפיקוד צפון בתפקיד סמל מודיעין.

ישראל - דברים שאני בוחר

נוף: מרוב טיולי ושיטוטיי לא מצאתי מקומות לא יפים.

שורה משיר: "לחיי בעם הזה כמה טוב שהוא כזה". (באירוניה)

מאכל: גבינה לבנה 9%, עגבניה ובצל ירוק.

יצירה שהשפיעה עליך: "מלך בשר ודם" ו"הוא הלך בשדות". אחרי שהשני פורסם, הגיע הסופר משה שמיר להרצאה ביגור. חבר יגור (א.צ) שאל: "למה אתה צריך לכתוב דברים כל כך קשים על מלך ישראלי?" שמיר ענה לו: "אני מקנא באנגלים שיכולים לחשוף את הפרצוף המכוער שלהם בהיסטוריה."

הצלחה גדולה שלנו: הפרויקט הציוני הוא אחד הדוגמאות הספורות לחזון שהתגשם, למרות שאיננו דומה כלל וכלל לחזון של הרצל.

אתגר: מדיניות כלכלית סוציאליסטית ומתחשבת, קודם כל בנושא הבנייה לשיכון.

געגוע: כל פעם שאני יוצא לשדות אני מוצף בגעגועים לשנות העבודה שלי ביגור, וגם לכמה אנשים חכמים שחסרים, ביגור חסר לי צבי זעירא.

ברכה: שהתבונה תהיה לנגד עינינו, בלי התנשאות. לא מוסיף לי לשמוע כל יום בחדשות, שאנחנו הכי טובים במלחמה בקורונה.

יוליה איריס

בת 34. עליתי בסוף שנת 1991 מבלרוס היישר לחיפה - שם גדלתי. הסיבות לעלייה היו רבות: נפילת השלטון בברית המועצות, ציונות והמצב שהעיר הייתה בו (שספגה מעט את אסון צירנוביל). אח של אבא שלי עלה לבאר שבע שנה לפנינו, גם דודה שלי מצד האמא. ראינו "כי טוב" והחלטנו לעלות בעקבותיהם. הקושי הגדול בעלייה, אני מניחה, היה עבור הוריי, שעזבו את כל חייהם ופתחו כאן דף חדש. כמובן שגם לי ולאחותי בת השנתיים וחצי (אני עליתי בגיל 6), העלייה לא הייתה קלה. חקוקה בזכרוני התמונה שבה אחותי בוכה בלי סוף ומבקשת לחזור למיטתה בבית. כמובן שהרווח לא איחר לבוא, והתאהבנו במדינה ובארץ, שכן "אין לנו ארץ אחרת". משפחתי היא מאוד ציונית, סבי ז"ל מצד האבא, ניצול שואה, היה ציוני גדול, שדאג להסביר לכולם למה חייבים לעלות ארצה. לצערנו, הוא נפטר שנה לפני עלייתנו. אנחנו הגשמנו את חלומנו לחיות בארץ ישראל. גדלתי בדרום חיפה, מול הים. נוף הים שכל כך חקוק בזכרוני ילדותי, הבילויים עם ההורים בשבתות בבוקר.

זוכרת הרבה רגעים היסטוריים ומשמעותיים, בעיקר את החוויה הלא פשוטה - כילדה שעלתה לארץ חדשה, לכיתה א' - בהלם מכל מה שקורא סביבה. אט אט התחלתי להשתלב וללמוד את השפה, להכיר חברים חדשים וללמוד את המנטליות הישראלית.

מאכל ישראלי שאני אוהבת: הטחינה והחומוס. בעיקר הטחינה הגולמית על סלט ירקות טרי, משהו שלמדתי ונחשפתי אליו רק ביגור.

מאוד אוהבת מוסיקה ישראלית, חושבת שיש לנו כאן בארץ אמנים מדהימים ומוכשרים. השורה האהובה עלי היא משירו של עברי לידר "זיכיתי לאהוב" - "אז אני זוכר שיש עיניים שראות אותי קרוב, ואני יודע שזיכיתי לאהוב."

סרט שאני מאוד אוהבת "אלכס חולה אהבה" - מצחיק, נוסטלגי וכיפי בעיקר.

הניצחון של נטע ברזילי באירוויזיון איפשר לנו לחוש גאווה גדולה, האירוח של התחרות המדהימה פה בארץ היה מרגש וחשוב. ואם לדבר על הניצחון הפרטי שלי הוא - שזיכיתי לגדל את בנותי בישראל ובפרט ביגור. מאוד נהנית להיות חלק מיגור, מהקהילה.

הייתי משנה כמה דברים - בעיקר בפוליטיקה. אבל עדיף לא לקלקל את הראיון.

מאחלת לכל בית יגור ולעם ישראל, שרק נהיה בריאים בעידן מוזר ומאתגר זה של הקורונה, שנזכור לראות את הדברים החיוביים שיש לנו כאן ממש "מתחת לאף" ולהינות מהרגעים הקטנים בחיים.

תומר, מאיה ונבו

נבו גולדשטיין

בן 47, מחזור מ"ה.
שירות צבאי: ע. קמבץ יחידת "מיתר" (יחידה מיוחדת חיל חימוש).
תרומה נוספת: שנת שירות ב"נוער העובד והלומד" והצבא.
המחיר לחיים בישראל: בצבא "מאבדים" 3 שנים מהחיים בגיל מאוד צעיר, אבל מבחינתי זה מחיר ראוי. שירות ראוי ומשמעותי, לא מרגיש שביזבזתי את הזמן!
ישראלי בשבילי
 נוף: המדבר.
שיר: "על כל אלה" של נעמי שמר. בעיני צריך להיות ההמנון!
מאכל: על האש.
מילה בעברית: חבריה.
גאווה: בתא המשפחתי ובהעברת רוח ה"ביחד" והעזרה לילדני.
שינוי: ההפרטה.

געגוע: לתקופת הנערות בקיבוץ.

ברכה: שנדע להעריך את מה שיש ושנצליח לשמר את הביחד ואת הערבות ההדדית שעוד נשארה.

ב"קדש" לחמנו בקרב אום-כתף בסיני. הייתי בזחלים שעלה על מוקש. ארבעה נהרגו ושלושה נפצעו. אני עפתי החוצה ונפלתי על חול רך. לא נפצעתי. ב"ששת הימים" נלחמתי ברמת הגולן בחצבייה. במלחמת יום הכיפורים נפצעתי ברמת הגולן. בזמן ששכבתי בבית החולים העבירו את חטיבה 179 לסיני. כשהתאוששתי מהפציעה חזרתי הביתה. התקשרתי לצבא ואמרו לי "בוא לרמת הגולן תקבל גדוד". העדפתי לחזור לחבריה שלי, שכבר היו באפריקה. נסעתי בטרמפים. בביר גפגפה פגשתי את אביהו קול, מפקד שדה התעופה, שסידר לי "טרמפ" לאפריקה במטוס מלא מוקשים עם יפה ירקוני. הגעתי לגדוד. כשהרופא ראה אותי (לא יכולתי להיזי יד), אמר: "תישאר במפקדה". בזמן שביתת הנשק אמר לי המח"ט: "אתה יכול לחזור איתי לרמת הגולן כסמח"ט שלי או להישאר בגדוד". נשארתי כמה חודשים עד הנסיגה. השתחררתי בדרגת סגן אלוף. חוץ מכל זה, עצם היותי קיבוצניק, הייתה התרומה הגדולה והחשובה שלי למדינת ישראל.

המחיר של החיים בארץ: כשהתחתנתי עם בתיה היא לא רצתה להישאר ביגור ונשארה בגליל. כשנפצעתי ברמת הגולן ביום כיפור, זה מאוד השפיע עליה. אולי בגלל זה חלתה.

אירוע הסטורי שנחקק בי: מרד גטו ורשה.

נוף ישראלי אהוב: עמק יזרעאל. ניהלתי את מפעלי העמק, נצרב בי.

מאכל ישראלי: חומוס.

יצירה ישראלית שהשפיעה: "הוא הלך בשדות" של משה שמיר.

מילה אהובה בעברית: אהבה.

ישראל לזין

בן 88. הגיע ליגור בגיל 15 בשנת 1947, הצטרף למחזור ה'.
שירות צבאי: התגייסתי במחזור הראשון אחרי מלחמת השחרור. אחרי טירונות נח"ל עשיתי קורס קצינים "כללי", כשסיימתי אותו גוייסתי לשריון, יחד עם קיבוצניק אחר, מיכה ליס מדגניה (נהרג אחר כך במבצע "קדש"), עשו לשנינו קורס "פרטי" של קציני שריון.

ניצחון ישראלי גדול: מלחמת ששת הימים, העלייה לרמת הגולן.

ההצלחה הגדולה: ההתיישבות.

מה היית משנה בישראל של היום: את השלטון.

געגוע: לאמא שלי, שראיתי אותה בפעם האחרונה בגטו.

ברכה ליום העצמאות: ברוח השינוי למעלה.

העצמאות שלי - שני סיפורים.

ברחנו מהגטו אחרי המרד בתעלות הביוב. הייתי הילד היחיד שברח עם הלוחמים. הגענו ליער. את כל החברה הצעירים גייסה המחנתרת הפולנית לפרטיזנים. אותנו שלחו חזרה לוורשה, כי אבא והדודה כבר היו מבוגרים. חוליות מחותרת העבירו אותנו ממסתור למסתור. באחד המקומות, חיכינו בעליית גג ונתפסנו על ידי הפולנים והגרמנים. העמידו את כולנו מול קיר ועמדו לירות בנו. אבא אמר: "תנו לי לטפל בזה." ניגש אל היורים ואמר להם: "קחו מה שאתם רוצים רק תעזבו אותנו." אני בכיתי ואמרתי בדמעות, שאני לא רוצה למות, שעוד לא חייתי. הם לקחו את כל מה שהיה עלינו, ועזבו אותנו. אז הגיעה החוליה הפולנית, שהביאה אותנו לחבוא

אצל קומוניסט פולני. אני זוכר את הפחד, ואת המילים של הפולני עם הרובה מולי, "ילד על תבכה, תיכף תקבל שזיף (כדור)".

כשפרץ המרד של הפולנים בגרמנים, נתפסנו אבא ואני (בתור פולנים) וצורפנו למצעד אסירים בדרך לרכבת לאושוויץ. אבא אמר לי ללכת לאט ולהישאר מאחור. ברגע מסויים קפצנו לתעלה בצד הדרך. הם לא הרגישו. הסתובבנו בכפרים באיזור ורשה עוד כמה חודשים עד שהגיעו הרוסים. באחד הכפרים שיחקתי עם הילדים הפולנים. הם חשדו בי שאני יהודי, הורידו לי את המכנסיים וצעקו "יהודי". רצתי לאבא וברחנו. הסתובבנו עד שהגענו לכפר בצד הפולני של הוויסלה. שם חליתי והאיכר הפולני אמר לאבא: "תן לי, אני אבריא אותך." לאבא לא היתה ברירה. האיכר השקה אותי וודקה עד שהבראתי. יום אחד התחילה ארטילריה רוסית, משהו שאנחנו לא מכירים בכלל. שלושה ימים של ירי ללא הפסקה. הסתתרנו. ואז השתרר שקט. אחרי כמה שעות הסתכלנו החוצה וראינו טנק רוסי עם כמה חיילים. את החירות שהרגשתי ברגע הזה לא שכחתי כל החיים.

הכרזת המדינה: הייתי בן 4.

אירוע הסטורי שנצרב בי: מלחמת יום הכיפורים, וההיבריס שהיינו נתונים בו.

בוחר בישראל

נוף אהוב: הכרמל, הנגב, הבקעה, ירושלים.

שורה משיר ישראלי: "שלום לך ארץ

נהדרת" (שר יהורם גאון).

מאכל: פלאפל (פירוט, על פי בקשת העורך).

אוהב את זה מאוד מאז שאני ילד. להבדיל

מהפירה והשניצל, בפלאפל יש הרבה

מהאוריינטאלי, הוא גם עממי וגם לאומי.

הפלאפל מחבר אותנו למזרח ולערבים

שמסביבנו. אני מאלה שאוהבים גם טחינה וגם

אמבה, לא ביחד, כמובן. המקום הכי טוב בארץ

זה פלאפל גיורגי בוואדי ניסנס בחיפה. זה טיפה

רחוק ואין חניה אז בשנים האחרונות אנחנו

מסתפקים באוריה ב"גרינברג".

מילה אהובה בעברית: "ארץ ישראל".

יצירה שהשפיעה עלי: "מצעד האיוולת

היהודי" (אמוץ עשהאל), גרם לי לזעזוע ביחס

לעם היהודי, שמאז שהגענו לארץ אחרי יציאת

מצרים, אנחנו במלחמות פנימיות, המובילות

לחורבן ולגלות. "אדל" (יוכי ברנדס), שפתח את

עיני לחסידות.

ניצחון: חמישה פרסי נובל ישראליים.

הצלחה הגדולה שלנו: הקמת המדינה.

שינוי: להחליף את ההנהגה.

געגוע: לבן גוריון וליצחק רבין.

ברכה: שהמדינה תתאחד עם כל אזרחיה

וקיבוץ גלויות של העם היהודי בארץ ישראל.

בני ברק

בן 75, מחזור י"ח ביגור.

שירות צבאי: שיריון בסדיר ובמילואים.

השתתפות במלחמות ישראל: מלחמת ההתשה, יום כיפור,

מלחמת לבנון הראשונה, לא בקרב.

אותם.

המחיר לחיים בארץ: אני לא חושבת ששילמתי מחיר על החיים פה. בכל ארץ יש יתרונות וחסרונות, וכשאני מתכללת את הדברים, אני מרגישה שזו הבחירה הנכונה. היתה תקופה ששקלנו לעבור לגור בנורווגיה ובסוף החלטנו שעדיף לנו בארץ.

ישראל - דברים שאני בוחרת

נוף: אני אוהבת את הנוף של ההר, את הירוק שיש בקיבוץ. כשקובי ואני הכרנו, גרתי איתו שנה בבאר שבע ולא אהבתי את הנוף המדברי הצהוב, התגעגתי לירוק, לצמחיה ולמרחבים שיש בקיבוץ.

שורה משיר: "אור גדול מאיר הכול / ויותר כבר לא צריך לשאול אני בא ללמוד ממה שטוב ולחיות."

מאכל: סלט. אני תמיד אבחר בסלט טוב בכל מקום שאלך.

מילה אהובה בעברית: "שלום", יש לה הרבה רבדים ופירושים.

יצירה ישראלית שהשפיעה עליך: "משחקים בחצר האחורית". לקחו אותנו להצגה הזו מטעם הקיבוץ כשהיינו בני נוער. אני זוכרת שהיה לי קשה מאוד לראות את ההצגה והיא השפיעה עלי מאוד. אני עד היום זוכרת בדיוק איפה ישבתי באולם.

רגע של ניצחון: כשיעל ארד זכתה במדלית כסף. זו היתה הרגשת ניצחון של כולנו. כאילו כולנו זכינו איתה.

ההצלחה הגדולה של ישראל: שהצלחנו להקים מדינה. סבינו וסבותינו עברו גיהינום להגיע לפה והקמת המדינה היא הניצחון שלנו. **שינוי:** שכולנו, כחברה, נדע לקבל האחד את השני בקצת יותר סבלנות ופתיחות ושנהיה פחות ביקורתיים וחשדניים.

געגוע: לסבא וסבתא שלי משני הצדדים. השנה, מורפר (סבא שלי מנורווגיה) נפטר ונשארתי ללא סבים וסבתות. כישראלית וכאמא - געגוע לחופשיות ולתמימות, שהיתה לנו כשהיינו ילדים. בעבר היינו המון בחוץ, מגיעים הביתה מהלימודים ונמצאים כל הזמן בחוץ, חוזרים הביתה רק לארוחת הערב, במקרה הטוב. משחקים יחד ילדים מכל הגילאים בכל הקיבוץ. היום הילדים יותר במסכים, משחקים האחד עם השני דרך המחשב, אני מתגעגעת לתקופה הזו.

ברכות ואיחולים: רוצה לאחל לכולנו, שנמשיך לצמוח כחברה, שכל אחד יתרום את חלקו על מנת שנהיה חברה מכילה ומקבלת.

אן נירית סער

בת 39, מחזור נ"ב.

שירות צבאי: משטרה צבאית.

רגע היסטורי: רצח רבין ששינה את פני המדינה. בנוסף, הקורונה הוא רגע היסטורי. בימים שלצוותים שלי שבחל"ת קשה, או כשלילדים שלי לא פשוט, אני אומרת להם שאנחנו עכשיו מייצרים את ההיסטוריה, שעוד ילמדו עלינו בספרי הלימוד. זה תמיד מעודד

ישראל סלע

בן 82, מחזור י"א.

שירות צבאי: סדיר (כשלוש שנים),

תחילה אלחוטן בפלוגת הקשר של חטיבת הצנחנים הסדירה. לאחר קורס קציני קשר (ח"ק), בתפקיד קצין הקשר של גוש באר שבע. מילואים - עד גיל 56 וחצי, כאשר תפקידי השיא היו: קצין קשר של אגד הנדסה - פיקוד צפון ומפקד פלוגת הקשר שלו. עם פירוק האגד, קצין הקשר של מפקדת הנדסה - פיקוד צפון.

השתתפות במלחמות ישראל: כל מלחמות ישראל ממבצע סיני (פסיבי) ועד מלחמת לבנון השנייה.

מדינת ישראל

נוף אהוב במיוחד: נוף העמקים וההרים הגובלים בהם, הנשקף מן "הכתר".

יצירה ישראלית שהשפיעה עלי: "הטור השביעי" של נתן

אלתרמן.

רגע של ניצחון: מלחמת ששת הימים ו"הו הא מה קרה צסק"א אכלה אותה".

משהו שממש הצלחנו בו כאן בארץ: קיבוץ גלילותנו מכל פיזורות העולם, והפיכתנו מעם מפוזר לאומה מאוחדת. נצחונותיו של צה"ל בכל מלחמותינו.

השגינו בתעשיותינו, ובייחוד בתחום ההיי טק.

השגינו בחקלאות, בבחינת היותנו "אור לגויים".

ברכות ואיחולים: שנמשיך את הצלחותינו בדרכנו הייחודית הן בתחום המדיני, הן בתחום הביטחוני, הן בתחום הכלכלי והן בתחום החברתי.

נקודות קונקרטינות: לטווח הקצר - ממשלה החדשה.

לטווח הבינוני - התגברות על משבר הקורונה.

לטווח הארוך - שלום עם הפלסטינים, שישאיר את ירושלים כולה (בתחום גדר הפרדה) ובקעת הירדן כולה בריבונותנו הבלעדית.

ירון שמיר

גיל: 55.

הגעה ליגור: פגשתי את מיכל כשהייתי סטודנט בטכניון, בן 28. הצטרפתי ליגור עם הולדת בני הבכור - טל, בגיל 30.

שירות צבאי: יחידה קטנה בחיל הים שנקראת ילת"מ, יחידה לעבודות תת-מימיות. בתקופה שהתגייסתי ליחידה עברתי בהצלחה את הגיבוש ליחידה ואחרי כן מסלול ארוך, במהלכו התחייבתי לשנתיים קבע. כיום, אורון ענבר הוא מפקד הילת"מ! שירתי במילואים כעשר שנים, בעיקר העברת קורסים למתגייסים חדשים. לשמחתי, לא השתתפתי באופן פעיל במלחמה. בני מחזורי שהו תקופות ארוכות בלבנון, אבל הילת"מ הייתה מעט בלבנון, לפרקי זמן קצרים בלבד. היה אירוע אחד, בו ליווייתי כצולל הפלגה ארוכה ללב ים. תפקידי היה להיות בכוננות במקרה שדברים מסתבכים ומישהו ייפול למים. ההפלגה נמשכה מספר ימים, וכשחזרנו פורסם בחדשות - ממקורות זרים - שאישיות בכירה מאש"ף חוסלה על ידי כוחותינו הרחק מגבולות המדינה. האם היה קשר בין שני האירועים? ייתכן.

תרומה נוספת למדינה: אני משתדל לתרום בעיקר בשני תחומים. האחד - איכות הסביבה. אני מאמין שההשפעה שלנו - האנושות - על הסביבה גורמת לנזקים כבדים. תומך כמיטב יכולתי במאבקים ישראלים, שמטרתם להפחית את הזיהום שאנו יוצרים: מאבק נגד המזהמים הגדולים במפרץ חיפה, מאבק לניטור אמין של הפליטות מאסדת הגז, מעבר לשימוש באנרגיה ירוקה, ניקוי השטחים הפתוחים בהרים, במישורים ובים מפסולת של בני אדם. כי יש לנו ארץ נהדרת.

השני - בתחום החינוך, בעיקר לנסות לתת הזדמנות טובה לאנשים שלא זכו ללמוד בצורה מסודרת. התנדבתי לעזרה בכפר הנוער הדתי בכפר חסידים במשך כשנה, השתתפתי כמורה מספר פעמים בלימוד אנגלית בקיץ לאנשים מבוגרים הרוצים ללמוד ולא זכו לעשות תואר אקדמאי במסגרת "אוניברסיטה לעם".

מחיר ששילמתי על החיים כאן: לא מרגיש שאני משלם מחיר. ניתנו לנו מספר שנים על פני הכדור הזה, ואני מרגיש שכאן טוב לחיות אותן. לא מרגיש "פיספוס" על כך שאני חי בישראל ולא בארץ אחרת. בשנתיים האחרונות אני מאוד חרד לדמוקרטיה הישראלית. זה מאוד חשוב לי, ואני חושש שאם ארגיש שישראל אינה דמוקרטיה אמיתית - זה יהיה עבורי מחיר כבד מאוד כדי לחיות כאן.

רגע היסטורי שאני זוכר היטב: ב-29 במאי 1996 טל היה בן 9 חודשים, תינוק מאוד עירני, מה שכידוע גורם להורים להיות מאוד ישנוניים... בין שמעון פרס לבנימין נתניהו היה קרב צמוד עם יתרון קל בסקרים לטובת שמעון פרס. לקראת 12 בלילה הלכתי לישון מותש, אך מלא תקווה שפרס ינצח. בבוקר התעוררתי לניצחון של נתניהו. אבל עם תינוק קטן בבית לא היה באמת זמן לכל זה והמשכתי הלאה במירוץ החיים.

רגע היסטורי נוסף: באפריל 2004 היו לי כבר שני ילדים. גרנו בדירה שחוברת לה יחדיו ביגור - עם מסדרון צר

שמחבר בין שתי הדירות המקוריות. יום חמישי בערב, ואני צופה במשחק כדורסל של מכבי תל אביב נגד זילגריס קובנה במסגרת גביע אירופה לאלופות. מיכל והילדים נרדמו בחלק השני של הדירה.

המשחק כמעט הסתיים: שתי שניות לסיום ו-3 הפרש לזילגריס. אני כבר מתחיל לחשוב לסדר את הדברים בסלון ולכבות את הטלוויזיה. את ההמשך רבים מאיתנו מכירים: מסירת אורך מופלאה של גור שלף לעבר הפעמון בצד השני של המגרש, הישר לידיו של דרק שארפ, שהשלים בקליעה משלוש. נתתי צרחה שהעירה את הישנים בבית, אבל לא יכולתי לעצור את ההתרגשות. בהארכה מכבי ניצחה.

בוחר בישראל

נוף: בחירה קשה מאוד! אבל אבחר בכל זאת: הנוף שנשקף ביום חורף בהיר, בערך בסוף ינואר, מהאיזור שבין צומת דמון לבין אוניברסיטת חיפה, כאשר שמשקיפים מערבה: הכול ירוק, פריחה נהדרת של כלניות ורקפות ולמטה המבצר של עתלית והים הכחול. איזור שאני מאוד אוהב לרוץ בו בחורף.

שורה משיר: אני אוהב לראות את המרחבים של הארץ היפה שלנו: בריצה, בהליכות או ברכיבה על אופניים. שורה שתמיד עולה לי:

"שדות שפוכים הרחק מאופק ועד סף / וחורבים וזית וגלובע - ואל ערבו העמק נאסף / ביופי שעוד לא היה כמוהו."

מאכל: סלט ישראלי!

סרט ישראלי שהשפיע עלי: "בלוז לחופש הגדול". סרט התבגרות נהדר, שבסיומו נהרג החבר הכי טוב של המספר.

תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה ללא הבדל דת גזע ומין". זהו מסע מורכב, יש בו עליות וגם הרבה מורדות. כשמסתכל אחורה - נראה לי כמו הצלחה. **אתגר לעתיד:** להגיע עד 2030 ל-40% שימוש באנרגיה נקייה. **ברכות ואיחולים:** שנדע לשמור על רוח מגילת העצמאות - על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל, ועל יהדות פתוחה ומקבלת. חג שמח!

רגע של ניצחון: שוב, מתחום הכדורסל - מסע הקסם של נבחרת הנוער של ישראל ב-2019 להגנה על תואר אלופי אירופה - כאן בישראל! חבורה נהדרת, שופעת חיים, פירגון, אתלטיות, מלחמה וחוכמה. היו שם הרבה רגעים של ניצחון והיה נהדר. **ההצלחה הגדולה של ישראל:** פריחה ושגשוג תוך שמירה על רוח הכתוב במגילת העצמאות: "מדינת ישראל היהודית

עופר לוי (מתגורר בשוודיה בעיר וורברג (Varberg)

בן 71, מחזור כ"ב.

שירות צבאי: סירת צנחנים.

מלחמות ישראל: לחמתי במלחמת יום הכיפורים. כשהמלחמה פרצה הייתי באמצע טיול בארה"ב וחזרתי לארץ להתגייס.

רגע הסטורי: רצח הספורטאים במינכן ב-1972.

ישראל שאני בוחר

נוף: הכרמל, מלמטה ומלמעלה.

שורה משיר: "עוף גוזל חתוך את השמים".

מאכל: חומוס, פלאפל, לבאנה.

יצירה ישראלית: "מבצע סבתא" (סרט), "קזבלן" (מחזה), "הביתה" של אסף ענברי (ספר).

נצחונות: הפועל גבת-יגור לוקחת את גביע המדינה בכדורסל. אירוויזיון 78 ו-79 עם "אבאניבי" ו"הללויה". פרס נובל לרבין, פרס וערפאת.

ההצלחה הגדולה: קיבוץ גלויות.

שינוי ואתגר: חזרה ל"ביחד" בלימת הפילוג בעם, חזרה לדמוקרטיה ומדינת חוק.

ברכה: הרבה בריאות לישראל ולעולם.

גיוס לצבא וטירונות בימי קורונה

כמו חיילים קרביים אחרים, חן קינן התגייס ב-23.3, ועכשיו סוגר חודש בשיזפון, בשטח. היציאה הבאה הביתה לא נראית באופק. המשפחה מתגעגעת.

מסיבת הגיוס השמחה והמושקעת הוחלפה במסיבת הפתעה בזום. השתתפו בה אנשים שליוו את חן לאורך הדרך: הגננת תמי עוז, המחנכת הראשונה ביסודי ורד הלפרין, המחנכת בחטיבה טלי והמחנכת בתיכון יעל דוד, מורים מקצועיים, משפחה וחברים רבים. היה מאוד מרגש.

ביום הגיוס, גם פרידה מרגשת על מדרגות לשכת הגיוס לא היתה, ירד מהאוטו, נכנס ודי.

בחמישה ביוני...

הייתה אחת שכן הופתעה באותו היום, שושנה לבנה. זה היה יומה הראשון בישראל.

שושנה: בחמישה ביוני 1967 הגענו, אלכס ואני, ארצה באוניית צים (אינני זוכרת בדיוק את שמה). כמה חודשים לפני כן נישאנו בארגנטינה. מהנמל בחיפה באו לאסוף אותנו: נמרוד שימשי ז"ל, שמוליק אדר ז"ל, דן שביט יבדל"א וג'סי, אבי מרום ז"ל. בכניסה לטנדר, שהיה אמור להסיע אותנו ליגור, בשעה 8:15 שמענו ברדיו את יורם ארבל אומר: "קרבות עזים מתחוללים בדרום סיני." אני, שלמדתי עברית עוד בארגנטינה, לא הבנתי מה זאת המילה "מתחוללים". הגענו ליגור ונכנסנו לדירה שהוכנה לקראת בואנו. אלכס הוריד את התיקים האישיים והלך לרפת לראות עם צריכים שם עזרה. נשמעה אזעקה ואני, שנשארתי לבד ב"חדר" שאמור להיות ביתי, חשבתי כיצד אני יכולה לעזור.

יצאתי החוצה, עדיין לבושה בבגדים שלבשתי באונייה, ושאלתי איפה יש בית ילדים. הראו לי את הכיוון. עם כניסתי לפעוטון, ברגע הראשון פגשתי מבטים עם סימני שאלה "מי זאת?" "מי את?" "הזדהית?" "אני אשתו של אלכס ויסמן." באותו זמן אסתרקה שילה ושושנה ברומברג הורידו את הפעוטם למקלט. שאלתי אם אפשר לעזור להן, והן הסכימו ברצון. הורדתי איתן מספר ילדים והאחרונה היתה תינוקת, שלא הייתה שקטה, ולכן המשכתי להחזיק אותה בזרועותיי גם לאחר שירדנו למקלט. זאת הייתה יעל ליוזין. ההתרגשות והמהומה היו גדולים. עוד אני מחזיקה אותה בידיי בפתח המקלט, נכנסה אימה, מרים לייזרין ז"ל, וראתה אישה לא מוכרת מחזיקה את ילדתה. "מי זאת האישה הזאת שמחזיקה את הבת שלי?" היא שאלה קצת מודאגת. "אהה", אמרו לה, "תכירי, זו אשתו של אלכס ויסמן." והיא נרגעה. מרים לייזרין ז"ל לקחה את הילדה בידיה, ועד יומה האחרון זכרה והודתה לי שהחזקתי את יעל שלה, עד לבואה למקלט.

ההיסטוריה של מדינת ישראל רצופה במלחמות. מהי היסטוריה? מטבעה היא נבנית על פיסות זיכרון של אנשים, שחוו אותה במצבים שונים ולא רק כלוחמים, גם כחלק מהרקמה האנושית שחיה באותו רגע וחווה את אותו אירוע באותו זמן. זה מאפשר לראות את התמונה מזוויות שונות דרך אירועים אישיים.

לקראת יום העצמאות סיפור מהחיים. מלחמת ששת הימים, שפרצה לאחר שלושה שבועות של המתנה, לא הפתיעה רבים. אבל

תודות: צוות פסח - יעל ס"ט רשף, אוקה בניסטי, יעל שמשי, איריס כרמי. עורך השידורים הראשי שלנו - אייל שמשי התותח!! ועימו סער גרעין, שעוזר ופותר לנו מצבים מסובכים.

סיכום פסח והמימונה

עינב רודיא

מצאנו דרך להתחבר נקהילה באמצעות שידורי החג המגוונים, משחק קהוט משובח שכתבו אוקה בניסטי ויעל ס"ט רשף המופלאות והנחתה יעל שמשי האחת והיחידה! שרי גולדנברג ערכה קליפ כרוזת מקסים בניחוחות הקורונה ופסח. והקהל היגורי שיתף פעולה בצורה נפלאה! בנימה קצת יותר אישית - אבי המנוח, עמרם אוחנה, נפטר במימונה (לפני 3 שנים) אותה דאג לחגוג עימנו מאז שאני זוכרת את עצמי. מתוך מסורת משפחתית זו שלי היה לי חשוב שנרגיש מתוק בפה ובנשמה עם ממתקי המימונה המסורתיים שחולקו לבתים.

שיחות קצרות ליום העצמאות עם עולים חדשים באולפן

דניאל לייב (Leib)

בן 27, מפלורידה, לומד באולפן, עובד במרכולית. אמא (לא יהודיה) עובדת בבית חולים ואבא - במסעדה. בבית היו עוד שלושה אחים ושתי אחיות. אוהב לצייר ולבשל.

גדל בניו יורק ובפנסילבניה. בשנים האחרונות עבד ב"סידור פרחים" בעיר פנסיקול, פלורידה. בבית נשמעו מדי פעם מילים באידיש, "משוגע", "ורקלמפט" (verklemt), "אוי ויי זמיר", לא ממש חגגנו. הגעתי ליהדות בגיל יותר מבוגר, בתיכון הרגשתי פתאום יהודי, וגיליתי את הקשר לשואה. יותר מאוחר הבנתי את החיבור לישראל והגעתי בתוכנית "תגלית" לארץ, ואז גם חגגתי את בר המצווה (בגיל 23) בכותל. אז החלטתי לעלות. לקח לי 4 שנים להתארגן ולחסוך, בסוף הגעתי לכאן בדצמבר.

האולפן מאפשר לך ראש שקט ללמוד ולהתרכז, כי אתה לא צריך לכבס או לעבוד קשה, והמפגש עם אנשים מהעולם בהחלט מוסיף. קצת יותר קשה עם זה שחסרה פרטיות ורוב האנשים צעירים יותר. אני לא ממש מרגיש שאני בארץ - כי הקיבוץ הוא קצת בועה. תוכניות? לעבור למרכז, ולהתחיל את החיים.

לוקאס צאלס

בן 25 מארגנטינה. עולה. סוגר שנה ביגור. בוגר האולפן וכרגע עובד במטבח. פעם ראשונה בארץ. אבא גר בארץ בכפר סבא, עובד בשמירה. אמא גננת בבואנס איירס. בן יחיד.

גדלתי בבואנס איירס. אחרי תיכון למדתי רפואה ולא סיימתי בגלל סיבות כלכליות, ועברתי לעבוד בעבודות מזדמנות 4 שנים, בעיקר כדי לתמוך באמא מבחינה כלכלית.

הסיבה העיקרית לעלייה שלי היא כלכלית והרצון לקריירה ולעבוד. הסיבה השנייה להתרחק קצת מההורים ולהיות עצמאי.

החלום הגדול שלי זה לחסוך כסף, כדי להתחיל להתפתח ולצמוח. אין לי מושג בדיוק באיזה כיוון. קודם כל אשפר את העברית ואחר כך אתחיל ללמוד משהו.

האולפן היה הדבר הכי טוב שקרה לי בחיים. סוג של חזרה לתיכון, טיולים, אנשים מכל העולם.

ענבל אלמוג

בת 22, דוברת עברית. לומדת באולפן ועובדת בחממה. נולדה בארץ וגדלה בבוסטון, שני ההורים ישראלים. אוהבת לשחות, חולה על הים של ישראל. "מתאים לי המזג אוויר, סבלתי מהקור של בוסטון." אמא ביולוגית, אבא בהייטק. אח ואחות צעירים, האח לומד באוניברסיטה, האחיות - בתיכון. סבים וסבתות בארץ, במרכז.

בעלת תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות. "גדלתי 'על הקו' ישראל - ארה"ב. באתי הרבה לארץ וגם ביקרו אותנו." בוגרת תוכנית "משא" של הסוכנות, המאפשרת לצעירים מהעולם להתנסות בעבודה בארץ: "הגעתי בקיץ שעבר לחודשיים, במרכז טיפוח יזמויות בחיפה."

"תמיד חלמתי לחזור לארץ. בארה"ב הייתי צריכה להסביר מי אני מבחינה דתית ולאומית. כאן אני לא צריכה להסביר כלום, אני שייכת וכמו כולם. הייתי צריכה אולפן, כי למרות העברית השוטפת, לא ידעתי לקרוא ולכתוב."

ההורים שמעו בטלפון על התוכניות שלי לעלות בקיץ האחרון. היו קצת מופתעים... אבל תומכים בי. מתכוונת לעשות תואר שני במנהל עסקים - בעברית, מקווה שהעברית תהיה מספיק טובה."

"האולפן סבבה. מאוד אוהבת את המורה שלי, שרון, והטיולים. שונה מהתקופה באוניברסיטה מבחינה זאת שכאן אנחנו קבוצה וחיים יחד גם אחרי הלימודים. יגור זה הקיבוץ הראשון שלי, מעניין וכיף ושונה: חדר האוכל (לפני הקורונה), הכביסה המשותפת, הכול חדש. הייתי רוצה יותר אינטראקציה וקשר עם חברי יגור. אחרי האולפן מקווה למצוא עבודה ולהתחיל את החיים בארץ."

ספירת העומר

הטבע לא עוצר בשביל הקורונה. בשבועות האחרונים שתלנו וגם קטפנו ארטישוק. נשתלו 50 דונם שנוספים ל-90 שנשתלו ב-2019 ואותם קוטפים עכשיו. צמח הארטישוק מניב פירות מהשנה הראשונה ל-6 שנים נוספות.

ממשיכים לשתול אבוקדו. נשתלו עוד 220 דונם ממערב לחרתייה, בצב המערבי של כביש 6. אלה הצטרפו לעוד 300 דונם שנשתלו בשנתיים האחרונות בחלק המזרחי. הנטיעה הראשונה מ-2018 תיתן פרי (כלי נדר) אחרי החגים הקרובים. גידול משותף לנו ולשער העמקים. בשנים הבאות יהיו עוד נטיעות בשטחי שער העמקים, במסגרת הרחבת השותפות. שותל אבוקדו: דותן שביט של דן ומרים.

עליזה פרגר זיכרה לברכה

ההורים בחרו לקרוא לה עליזה, כשנולדה בשמונה בנובמבר 1944. מלחמת העולם השנייה טרם הסתיימה ויתכן שבשם, שבחרו הניה ודוד פרגר לבתם הבכורה, הייתה תקווה לחיים אחרים ושונים מגורל בני משפחותיהם שנספו.

שנות ילדותה הראשונות היו שנים של ילדות מאושרת וטובה. עליזה הייתה בין הבוגרים בשנתון והייתה מקובלת בחברת בני גילה.

כשהייתה בת שלוש נולד אחיה חיים ושנתיים לאחר מכן נוספה למשפחה בלהה האחות הצעירה.

בני המחזור זוכרים אותה כתלמידה נחבאת אל הכלים, שקדנית וחרוצה שאהבה מאוד ללמוד. הקשיבה בדריכות למורים והתכווננה בשקידה רבה לכל הכתבה או מבחן.

עליזה הייתה בעלת חוש הומור, שהתגלה ברגעים בהם חשה חופשיה להסיר מעליה את הסגירות והאיפוק שאפיינו אותה.

"זוכר את עליזה כדמות חד סיטרית, "זכר בן כיתה, "סופגת בחוכמה רבה מסביבתה מראות, קולות ומסרים, אבל מעבירה כמעט כלום ממנה החוצה. בסמינר אפעל בו השתתפנו בשנת י"ב עם בנות ובני מחזורנו מקיבוץ נען, נשא אחד מבני נען את קולו בשירים של חיים חפר ויוחנן זראי 'הנשים לה לה לה' שהיה אז להיט גדול, וליווה את שירתו בצעדי ריקוד של ולס. פתאום, לתדהמתי, ראיתי את עליזה נקרעת מצחוק פרוע. המראה של עליזה צוחקת ללא מעצורים היה כל כך לא צפוי שהוא הדביק אותי ושנינו התגלגלנו מצחוק."

עליזה הייתה ילדה של חדר ההורים. היא הייתה מסורה למשפחה ומילאה את תפקיד האחות הבכורה במסירות ללא גבולות. המשפחה הייתה הגב התומך שלה ומקור הביטחון בחייה. המסגרת המשפחתית העניקה לה את תכונות החריצות, הדייקנות והמסירות שהכתיבו את התנהגותה של עליזה כל חייה.

אלה באים לביטוי בסיפור של בן כיתה נוסף שזכר: "עליזה הייתה מראשונות בנות הכיתה שהתגייסה לצבא. המערכת הצבאית עמדה עד מהרה על כישוריה המיוחדים של סדר, דייקנות, אחריות ומסירות, והפנתה אותה לבסיס תל נוף לתפקיד של מקפלת מצנחים. תוך זמן קצר התבלטה

בעבודתה, מונתה להיות אחראית על צוות בנות בעבודה שכל סטייה ממנה, ולו הקטנה ביותר, עלולה לסכן את חיי הצנחן בהיותו מרחף בין שמיים וארץ.

שמה של עליזה הלך לפניו בכל הבסיס ומדריכי צניחה נהגו לחפש את חתימתה על ארזית המצנח לפני ביצוע תרגילים מסוכנים. עליזה הייתה גאה מאוד בכובע האדום, בתג היחידה ובדרגה שלה. כשנודע בבסיס שאני מהקיבוץ ומהכיתה של עליזה זכיתי ליחס אוהד בזכותה."

עם השחרור מהצבא עבדה עליזה בחדר האוכל.

מספר שנים אחר כך נהרג חיים, אחיה של עליזה, בפעולת כראמה, והיא לקחה על עצמה את הטיפול בהורים השכולים ובבלהה אחותה. גם כאן באו לידי ביטוי תכונותיה המיוחדות.

שנים מעטות עבדה עליזה בחדר האוכל ואחר כך החליפה את יואל גרינשפון בתפקידו המיתולוגי במזכירות הטכנית ביגור. היא הצטיינה בשקט נפשי, בהומור דק וביכולת ארגון וסדר. מילאה בדייקנות את עבודתה ושמרה על הסודיות שנדרשה בתפקיד. היא שירתה מזכריות רבות במסירות רבה ולא היה אחד שלא חלק לה שבחים רבים על עבודתה.

בשנות עבודתה האחרונות עבדה בקופות ההגשה העצמית בחדר באוכל, וגם כאן הצטיינה

בדייקנותה, ביעילותה ובמסירותה לעבודה. מהר מאוד ידעה לזהות כל חבר וחברה, ילד וילדה, זמניים ושוכרי נדל"ן, בשמם ובמספרי התקציב שלהם, ולהשרות אווירה נעימה במקום ציבורי הומה אדם.

צנועה, חכמה, מושיטה יד לעזרה ללא חשבון, כך נזכור אותה.

לשתול פיסת גן-עדן

לפני שנתיים או אולי שלוש שמעתי בראיון עם מוסיקאי, שבעוונותיי שכחתי את שמו, בין יתר הדברים החכמים שאמר, הוא דיבר גם על זה, שעל פי דעתו, המשמעות הכי חשובה לנוכחות של כל אחת ואחד בעולמנו, היא היכולת לזרוע או לשתול פיסת גן-עדן על פני האדמה הזאת.

עליזה פרגר זכרה לברכה הייתה שנים רבות שכנה של הוריי. עליזה אהבה סדר וניקיון ואת האהבה שלה היא מימשה גם על המדשאה הקטנה שבצד השביל המוביל למדרגות העולות לדירת ההורים שלי. בצידו השני של השביל נמצא פיקוס רחב עלים. אחר הצהריים אחד, ירדנו ליאת, נבו ואני מדירת הוריי וראינו את עליזה אוספת את עלי הפיקוס מהמדשאה. ליאת ונבו התחילו (מיוזמתם) לאסוף את העלים יחד עם עליזה. בסוף אסיף העלים ליאתי הציעה לעליזה שהיא תיקח את העלים לעמדת האיסוף. עליזה חיכה והסכימה. ואז בקול שקט אמרה לי "יופי של ילדים".

אין לי הרבה זכרונות משותפים עם עליזה, אבל הזיכרון הזה בהחלט עונה לי על ההגדרה של פיסת גן-עדן.

נואית סלע-בכר

חברים מוסיפים:

עליזה בשקט ומתוך אחריות עמסה על עצמה את הטיפול בהוריה ובאחותה. לאחר מות ההורים מתוך שברון לב בעקבות נפילתו של חיים, אחיה, בכארמה, היא המשיכה לטפל באחותה ופתחה לה צוהר קטן של אהבה וקשר לעולם שעל פי רוב לא ידע איך לנהוג בה. נזכור אותה בימיה היפים, מחייכת ועם הומור עדין.

יהי זכרה של עליזה פרגר ברוך ומבורך באדמת יגור, למרגלות הכרמל.

קרן אבני-מורד זיכרה לברכה

קרני,

נולדת ב-11.4.1974 בת בכורה לדינה ולנחום ז"ל. היינו ביחד עוד מהפעוטון והמשכנו יחד לגן ולבית הספר, לכיתת "אלמוג" המופלאה.

היית ילדה טובה, יפיפיה, שקטה מבחוץ, אבל חזקה ומלאה בעוצמות מבפנים. הלימודים היו חשובים לך, אבל לא ויתרת גם על התחביבים, וכבר מכיתה א' הצטרפת לנבחרת השחיה של יגור. הרבה שנים שחית בנבחרת, נתת את כל כולך באימונים ובתחרויות וייצגת את יגור בכבוד רב.

כילדה וכנערה הצניעות אפיינה אותך יותר מכול. תמיד היית חיובית, חברותית ומפרגנת לכולם. אלו הערכים שספגת בבית מאבא נחום ומאמא דינה. אני זוכרת, שבכל פעם כשהיית חוזרת מטיול שנתי או ממחנה, אמא דינה היתה מחכה ומצפה לך בשמחה רבה עם עוגה על השולחן, וזה עשה אותך מאושרת.

לאחר שעברת בהצלחה מרובה את הברגרויות, הצטרפת לשורות הנוער העובד והלומד כמדריכה, ועשית שנת שירות בקומונה בירושלים. אחרי שנת השירות התגייסת לצבא ושירתת כמדריכת חינוך ב"מחווה אלון". את השירות סיימת כחיילת מצטיינת, משקיעה ומסורה. ההמשך היה אך טבעי כשטסת לארה"ב להדריך ילדים במחנה קיץ מטעם הסוכנות היהודית.

את התואר הראשון שלך בחרת לעשות בתחום הקולנוע. תחום שהיה מאוד קרוב לליבך. נהנית מכל רגע בלימודים, ובסיומם יצרת והפקת סרט, שהוקרן בהקרנה חגיגית במסגרת פסטיבל חיפה.

אחרי הלימודים עברת לגור בתל אביב, שם הכרת את גל בעלך ונולדו שתי בנותייך המקסימות - רוני וענבר.

בתקופה הזו עבדת בתחום הפקות הטלוויזיה, בעריכות ובהפקות תוכן. היית חרוצה ומסורה ונחושה להתפתח ולהתקדם. במסגרת העבודה יצרת עבור חברת "יס" סרט דוקומנטרי על חייה של יעל דיין. היה לך הכישרון הגדול להיכנס לליבם של האנשים והם נפתחו בפניך והתמסרו.

המחלה הארורה התגלתה אצלך לפני כמעט 8 שנים. מאותו רגע השתנו חייך והחלטת לצאת למלחמה, המלחמה על חייך! מאז ועד היום נלחמת כמו לביאה ולא ויתרת. בכל השנים הללו, במקביל למלחמה הפרטית שלך, המשכת להשקיע המון בבנותייך. טיפלת בהם באהבה ובמסירות ראויה להערצה וטיפחת משפחה לתפארת.

עד הרגע האחרון היית בשליטה על הכול והיה חשוב לך לשמור על השגרה גם כששום דבר לא היה שגרתי. אין לי ספק שכל

הדברים הנפלאים שהענקת לבנותייך, הערכים, החום, האהבה והרגישות הוטמעו בהן היטב ויישארו איתן כל החיים.

לפני שלוש שנים וחצי, בין סדרת טיפולים אחת לשנייה, הרמת אליי טלפון ואמרת לי: עדי, בעוד כמה חודשים תתקיים צליחת הכנרת, בואי נירשם ונשחה יחד לזכר הימים ההם. היסטורי קלות, אבל חשבת שאם את, למרות המצב הקשה והכוחות שכבר בקושי קיימים בך, רוצה ללכת על האתגר הזה, אז ברור שאני אתך. וכך 30 שנה אחרי הצליחה האחרונה שלנו כילדות, צלחנו שוב את הכנרת עם תחושת גאווה וניצחון.

קרני, היית אמא מדהימה, רעיה אוהבת וחברה מסורה, שדואגת לכולם וממגנטת את כולם אלייך בקסם נדיר, מלאת אהבה ונתינה וכולך לב אחד ענק! זכית בחברים מופלאים, במשפחה נהדרת ובבעל תומך ואוהב. כולם היו שם לצידך ברגעיך האחרונים, מקיפים אותך ועוטפים אותך בהמון אהבה.

לפני יומיים צויין יום האישה הבינלאומי ואת, קרני, את המודל האמיתי לאישה חזקה, לוחמת, מלאה בעוצמות ומעוררת השראה.

אוהבים אותך ומנסים להתנחם מעט בידיעה שאת כבר לא סובלת יותר, ושכעת את מתאחדת עם אביך האהוב, אליו כל כך התגעגעת.

נוחי על משכבך בשלום!

עדי שנער

קרן אני רואה אותך עכשיו

קרן אני רואה אותך עכשיו... ממש עכשיו, הולכת יחפה על החוף, מדלגת על קו החול והמים, את מחייכת! כנצת למים ושוחה עד לאי ובחזרה.

נעלמת בתוך שדה גבוה של תירס, צוחקת, ומתיישבת לקלף מאות של קלחים כאילו אין מחר. יושבת על הר עם סוודר גדול וסגול, מתבוננת בשקיעה אדומה ורודה, ושרה לעצמך "שמש שמש באה בימים". אני רואה אותך ילדה יפה, אבל הכי יפה. פורשת ידיים וקוראת בצהלה "מי בא אלי, מי בא?" וילד צעיר ממך, שועט אליך בצעדים קטנים, אל זרועותיך האוהבות. את מכסה אותו בשמיכה עם פסים, ושרה על הלילה שמעורר ומכוון את התנועה בשלל גחליליות.

אני רואה אותך אוהזת ומלווה איש זקן על גשר חשוך, אומרת שלום ומסתכלת איך הוא עף בין שני ברושים ונעלם בהר.

באה לבקר בשבתות עם נסיכה קטנה שדומה לך כל כך. את מסיטה את הווילון והחדר כולו אור. אני רואה אותך צועדת במעלה גבעה ירוקה עם בטן ענקית, עייפה, אך מאוהבת בתינוקת שעוד מעט תבוא. אני רואה אותך לובשת חולצה כחולה עם שרוך אדום, ואז כומתה על שיערך האסוף, ועיניים רכות ובורקות שמבינות הכול.

אני רואה אותך רוקדת בחתונה, מארגנת מסיבה, כותבת ברכה, שולחת איחולים, חוגים, ארוחות, מתניס ושיעורים.

אני שומע אותך אומרת בקולך החלוש "יריני אני לא הולכת לשום מקום", אני שומע אותך נאנחת, ומבלי להתבלבל, ממיטתך, שרה לילדתי הקטנה "ידיים למעלה על הראשי", את לא מנתקת... "קודם אתה", את אומרת, והנה דמעות... ים של דמעות! ואת שטה בסירה לבנה, בלב ים אל תוך הערפל. אבל לא לפני שאת אומרת בחיך "אני כאן איתך תמיד!"

בשם כל המשפחה! קרן אור שלנו, מודים על שתמיד היית שם בשבילנו, על חכמתך, וליבך הענק. אוהבים לנצח נצחים. נוחי על משכבך בשלום.

ירין אבני

תודה וחיבוק (קורונה) גדול לכל צוות העובדים בעבודת הקודש (ועדת אבלות) ולך, רוחלה סגל, שתמכת ברגעים הקשים. תבורכי.
משפחת אבני - מורד

כיפת "הברזל" של עובדות אגרטל

תופרים מסכות הגנה נגד הקורונה רוחלה סגל

באגרטל יש עבודה. הבנות שעובדות שם החלו לתפור עבור חברי יגור מסכות נגד הקורונה. נראה שדווקא בימים אלו, שמצווה על המבוגרים להתכנס בבתיהם ולהימנע ממגע עם הילדים והנכדים, יש עבודה לנשים, הנכללות בגילאים של סיכון גבוה. תפירת המסכות באגרטל עבור חברי יגור היא בין התשובות של הקהילה ביגור לשמור את הבית נקי וערוך כנגד המגיפה.

בימים הראשונים, כשחלה על כל הציבור ההוראה ללבוש מסכות במקומות ציבוריים, המסכות האלה ממש נחטפו מהמדפים בכלבו. היום עדיין יש ביקוש, אבל הוא רגוע יותר.

גם בזמנים, שרב בהם הבלתי צפוי על הצפוי וה"מלחמה" היא נגד "אויב" בלתי נראה, הרגשת השותפות והעזרה ההדדית מעודדות מאוד את הבנות באגרטל. נראה שהן זכו למשהו שרבים היו מאחלים לעצמם. הן שותפות למאמץ ה"מלחמתי" של יגור בקורונה, וזה מאיר להן את היום באור של תקווה. משהו קטן וטוב קרה להן והרגשתן בהתאם.

אולי זה קצת בנלי לצותת שירים, אבל השיר "משהו קטן וטוב" של משינה (מילים יובל בנאי ושלומי ברכה) יכול לבטא משהו מתחושת השליחות והרצון הטוב בעבודת הבנות באגרטל:

"עמוק בלב האפלה משהו בא והולך, ...ונדמה שזה טוב ככה, וצריך לאהוב ונדמה שזה קרוב משהו קטן וטוב."

בוקר בוקר, מתייצבות בנות השבעים ומעלה (עד 92 שנים) בעמדותיהן, גוזרות ותופרות. ישיבתן היא לפי כל הכללים למניעת הדבקות, דהיינו מרחק סביר אחת מהשנייה ולבישת מסכות. ביחד הן מנסות להדביק את קצב הביקוש לעבודותיהן. לאחרונה, הם מכרו כ-800 מסכות לכלבו, לעובדי לגין ולעובדי טובופלסט ועוד היד נטויה.

לקבוצת הנשים באגרטל הצטרפו נשים אחדות המעדיפות לעבוד מהבית. אלה ואלה תורמות בהתנדבות למאמץ ביגור לשמור על האוכלוסיה כולה, מגדול ועד קטן.

המסכות שנתפרות באגרטל עונות על הצורך למנוע הדבקות וכן על הרצון ליצור משהו יחודי ויפה, משהו צבעוני, שמושך את העין ותשומת הלב באסטטיות שלו גם בימים אפורים ומשעממים כמו ימי הקורונה.

המחיר של ה"פשוטות" הוא 5.5 שקלים והצבעוניות הן 15 שקלים.